РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орґан Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 31-го серпня 1916. Ч. 105. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Thursday, August 31, 1916. No. 105.

ПЕРШІ БИТВИ НА УГОРСЬКО-РУМУНСЬКІЙ ГРАНИЦІ.

Болгари і Турки громадять війска на полудне від Румунії.

СОЮЗНІ ВІЙСКА ВІДБИВАЮТЬ УСПІШНО РОСІЙСЬКІ НАПАДИ НА ПІВНІЧ ВІД ДНІСТРА.

ГРЕЦІЯ РОБИТЬ ПРИГОТОВЛЕНЯ ДО ВИПОВІДЖЕНЯ ВІЙНИ БОЛГАРІЇ.

ВІЙНА НА БАЛКАНІ:

ЗМІСТ РУМУНСЬКОЇ НОТИ.

ВІДЕНЬ, 28. серпня. — **Вчера в ночи румунський посол зложив візиту в міністерстві для заграничних справ і передав ноту свого правительства, в якій Румунія заявила, що від дня 27. серпня від год. 9-тої вечером входить у воєнний стан супроти Австро-Угорщини.**

Румунське правительство подає отсі головні причини, які змусили її до виповідженя війни:

1. Румунське населенє було виставлене на небезпеку війни і інвазії зі сторони Австро-Угорщини.

2. Участь Румунії причинить ся до скоршого закінченя війни.

3. Румунія рішила ся станути по стороні тих союзників, котрі дають найбільшу запоруку на зединенє румунських земель.

НІМЕЧЧИНА ВИПОВІЛА РУМУНІЇ ВІЙНУ.

БЕРЛІН, 28. серпня. — Міністерство для заграничних справ оголосило заяву отсього змісту:

„Румунія, зломивши договори, які заключила була з Австро-Угорщиною і Німеччиною, виповіла в неділю нашому союзникови війну. Німецький посол в Румунії дістав порученє, зажадати пашпортів і заявити румунському правительству, що між Німеччиною а Румунією настав воєнний стан".

Засіданє німецької державної ради, на якім ухвалено виповідженє війни Румунії, відбуло ся зовсім спокійно. У військових і політичних кругах вість про війну з Румунією не викликала великого вражіня. В плянах німецького ґенерального штабу були зроблені всі подробиці на случай війни з Румунією. Таксамо німецький загал приняв отсю вістку зовсім рівнодушно.

МАКЕНЗЕН ГОЛОВНИМ КОМАНДАНТОМ СОЮЗНИХ ВІЙСК ПРОТИ РУМУНІЇ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 28. серпня. — **Німецький ґенеральний штаб, як доносять з достовірного жерела, поручив вже кілька місяців тому назад Макензенови опрацювати плян кампанії проти Румунії.**

Німецькі інжинери укріпили сильно всі важнійші просмики в Семигородських Альпах. З хвилею виповідженя війни Румунією були вже нагромаджені здовж румунської границі значні сили австрійських, німецьких, болгарських і турецьких війск.

Позістає однак покищо загадкою, чи союзні війска займуть виключно оборонне становище, чи розпічнуть наступ на Румунію.

160.000 НІМЕЦЬКОГО ВІЙСКА ПРОТИ РУМУНІЇ.

ЦЮРІХ (Швайцарія), 29. серпня. — Німецькі власти зарядили на якийсь час замкненє швайцарсько-німецької границі з причини перевоженя німецьких війск на границю Румунії. **Дотепер мало переїхати около 160.000 німецького війска на поміч Австрійцям проти Румунії.**

РУМУНІЯ ПЕРЕВОДИТЬ ЗАГАЛЬНУ МОБІЛІЗАЦІЮ.

БУКАРЕШТ, 29. серпня. — **Король Фердинанд зарядив загальну мобілізацію в цілій Румунії.**

Перед розпочатєм ворожих кроків проти Австро-Угорщини відбуло ся торжественне посьвяченє літаків, які російська армія доставила Румунії. Архимандрит посьвятив літаки і поблагословив летунів.

РУМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ ФЕРДИНАНД ГОЛОВНИМ КОМАНДАНТОМ РУМУНСЬКИХ ВІЙСК.

РИМ, 29. серпня. — **Король Фердинанд, як се доносять вісти з Румунії, виїхав з Букарешту (столиці Румунії) на поле битви, щоби обняти головну команду над всіми румунськими війсками.**

ПЕРШІ СТРІЛИ НА ГРАНИЦІ РУМУНІЇ.

ВІДЕНЬ, 28. серпня. — **По упливі 12 годин після виповідженя війни Австрії, румунські війска перевели перший напад на австрійські пограничні патрулі.**

Австрійський ґенеральний штаб доносить:

„Наш новий ворог острілював вчера в ночи нашу пограничну патрулю. В просмику Червоної Брами і в просмиках на полудне і полудневий захід від Кронштаду прийшло нині рано до перестрілки між пограничними патрулями. Вчера полонено перших румунських жовнірів."

НА 600 КІЛЬОМЕТРІВ ДОВГІМ ФРОНТІ РОЗВИВАЄТЬ СЯ ВЕЛИКА БИТВА.

БЕРЛІН, 29. серпня. — Австрійський ґенеральний штаб доносить:

„У всіх просмиках здовж угорсько-румунської границі наші війска підняли боротьбу з новим неприятелем. Всі напади Румунів зістали відбиті зі стратами для неприятеля. До більших битв прийшло на північ і на схід від Зелізної Брами, коло Петроселі, в просмику Червоної Вежі, в горах Ґієрґе і на полудне від Кронштаду. По відбитю нападів неприятеля наша передна сторожа уступила на приготовлені становища, щоби не наражати себе на окруженє зі сторони румунських війск.

„Корабель „Альнос" бомбардував з Дунаю румунські військові склади коло Турну-Северін".

МІСТА КРОНШТАД І ГЕРМАНШТАД — ГОЛОВНА ЦІЛЬ ПЕРШОГО НАСТУПУ РУМУНСЬКОЇ АРМІЇ.

ЛОНДОН, 28. серпня. — **Перша армія румунська під командою ґенерала Авареску розпочала наступ на полудне від Семигородських Альп в напрямі головних міст Семигорода: Кронштаду і Германштаду.**

Оба міста положені недалеко румунської границі. Кронштад є віддалений від границі всего 6 миль; Германштад 15 миль.

Кронштад числить 41.000 мешканців і є найбільшим торговельним і фабричним містом в Семигороді. Германштад, давнійша столиця Семигорода, числить 33.000 мешканців. Більшу часть мешканців в обох тих містах становлять Румуни.

РУМУНІЇ ГРОЗИТЬ ДОЛЯ СЕРБІЇ.

БЕРЛІН, 29. серпня. — **Німецькі воєнні знавці заповідають, що Румунії грозить таксама доля, яка стрінула Сербію.**

Після їх обчислень Румунія може поставити заледви 400.000 війска. Румунській армії вистарчить амуніції всего на кілька тижнів, хиба що Росія відступить їй частину своєї. Сама Румунія не має ані власних фабрик амуніції ані таких фабрик, які можна би перемінити до виробу амуніції і оружа.

Дальше воєнні знавці є тої гадки, що воєнні операції будуть скоро перенесені на румунську територію, і то рівночасно від заходу і від полудня. Вартість румунського жовніра не є більша ніж російського, з тою однак ріжницею, що російські жовніри мали нагоду набрати досьвіду з війни з Японією і за два роки теперішної війни.

---o---

БОЛГАРИ РОЗОРУЖИЛИ ТРИ КОРПУСИ ГРЕЦЬКОГО ВІЙСКА.

АТЕНИ, 29. серпня. — З причини здобутя Болгарами грецької пристани Кавалї бувший президент грецького кабінету, Веніцельос, заявив публично отсе:

„Я предсказував, що Болгарія навіть пять днів не додержить обітниці, яку дала грецькому правительству щодо Кавалї. Четвертого дня Каваля опинила ся в руках Болгарів.

„Чи може бути щось більшим злочином у військовім змислї ніж се, що грецький ґенеральний штаб згодив ся на розоруженє трох корпусів грецького війска (120.000), полишаючи в руках Болгарів всю артилерію і прочі воєнні матеріяли?"

ГРЕЦІЯ ПРИГОТОВЛЯЄТЬ СЯ ДО ВІЙНИ З БОЛГАРАМИ.

ЛОНДОН, 28. серпня. — **Виповідженє війни Австрії Румунією вплине на скоре порішенє становища грецького правительства супроти Болгарії і її союзників.**

Доносять, що грецький король покликав на засіданє членів державної ради.

Іменованє отвертого прихильника Англії шефом ґенерального штабу уважають також за доказ, що Греція кождої хвилї виповість війну Болгарії.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

СОЮЗНІ ВІЙСКА ВІДБИВАЮТЬ В ЧОТИРОХ МІСЦЯХ НАПАДИ МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 28. серпня. — **Над рікою Двиною, на Волини, на північ від Дністра і в Карпатах союзні війска відбили напади Москалів. Лише на північ від Дністра осягнули Москалї хвилевий успіх, однак опісля союзні війска перевели протинапад і прогнали неприятеля зі здобутих становищ.**

Урядовий звіт німецького штабу звучить:

„АРМІЯ ГІНДЕНБУРҐА: В околиці Леневаден (над Двиною) наші патрулї відбили напад російських відділів, беручи в полон 2 офіцирів і 37 салдатів.

„На північний схід від Свинюшок (на захід від Луцка) наші війска відбили напад неприятеля.

„АРМІЯ АРХИКНЯЗЯ КАРЛА: На північ від Дністра вчера вечером Москалї уладили напад на наші становища в околиці Делїєва. В ночи наші війска перевели протинаступ і прогнали Москалів зі занятих ними становищ.

„Дальше на північ, на лінії між Товстобабами а Заваловом, сильний огонь нашої артилерії ударемнив наступ російських війск в самім зародку.

„В Карпатах наші війска прогнали російські відділи, які посували ся в напрямі гори Кукуль і Старої Обчини".

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОГРАД, 28. серпня. — Урядовий рапорт російського штабу доносить:

„В суботу Німці перевели наступ коло озера Колдишево, який зістав ударемнений огнем наших гармат.

„Над рікою Щарою, на лінії Лунинець-Барановичі, два німецькі відділи в силї двох батальонів, напали на наші становища на західнім березі ріки. Неприятеля приневолено до відвороту.

„Над Стоходом, на полудне від Стобихви, наші війска окружили австрійську патрулю і часть жовнірів взяли в полон.

„На північ від Маріямполя наші війска взяли приступом ліс на схід від Делїєва. Притім полонили ми 1 офіцира і 37 людий та здобули 2 машинові кріси".

РУМУНСЬКІ ВІЙСКА ПРИБУЛИ МОСКАЛЯМ НА ПОМІЧ.

БЕРЛІН, 29. серпня. — **Російські війска в Карпатах одержали поміч через скріпленє їх війсками румунськими.**

Протягом останніх 24 годин не зайшли на східнім фронті жадні важнійші зміни. Над Стоходом і на північ від Дністра союзні війска відбили поновні напади російських війск.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу доносить:

„На східнім боєвім фронті не прийшло до жадних важнійших змін. Лише декуди чинність артилерії стаєть ся сильнійшою.

„На захід від Стохода коло Рудки і Черевища прийшло до боротьби з піхотою, яка скінчила ся для нас з добрим успіхом.

„На північ від Дністра наші війска відбили слабі напади Москалів, беручи в полон понад 100 салдатів. Над Гнилою Липою наш летун зістрілив російський літак.

„В Карпатах взяли участь у боротьбі румунські війска по стороні Москалів".

АВСТРІЙЦІ ВІДБИВАЮТЬ РОСІЙСЬКІ НАПАДИ КОЛО МАРІЯМПОЛЯ І НА ВОЛИНИ.

ВІДЕНЬ, 29. серпня. — **З головної австрійської кватири доносять:**

„В Карпатах, на захід від Кукуля, наші війска відперли напад Москалів і спричинили їм тяжкі втрати.

„На північ від Маріямполя понесли Москалї велику невдачу. Протинападом приневолено їх до відвороту. Богато полонених опинило ся в наших руках.

„На Волини, на захід від Луцка, війска ґенерала Терстянського відбили напади неприятеля, спричинюючи їм значні втрати".

НІМЦІ ВИСТРІЛЮЮТЬ ДЕННО ПО 2.000 ҐАЗОВИХ БОМБ.

ПЕТРОГРАД, 29. серпня. — Російський урядовий рапорт звучить:

„На боєвім фронті в околиці Тоболя (на Волини) неприятель острілює наші становища на західнім березі Стохода.

В останних днях неприятель вистрілює денно около 2.000 бомб, наповнених трійливими ґазами.

„На прочій боєвій лінії не зайшли жадні важнійші зміни".

---o---

МАДЯРСЬКІ ПОЛІТИКИ КРИТИКУЮТЬ АВСТРІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВА І ҐЕНЕРАЛЬНИЙ ШТАБ.

БЕРНО (Швайцарія), 29. серпня. — **З Будапешту доносять, що на останнім нічнім засіданю угорського сойму граф Альберт Апоні, провідник опозиції в угорськім соймі, виголосив бесїду, в якій робив закиди, що правительство заключило з Німеччиною торговельні договори зі шкодою для Угорщини.**

Ґраф М. Каролї, голова угорської незалежної партії, у своїй бесїдї піддав острій критиці австрійський ґенеральний штаб. Ґр. Каролї закинув ґенеральному штабови „зраду Угорщини через переведенє очайдушної офензиви проти Італії". До офензиви ужито війска з півночи, даючи Москалям нагоду до переведеня нападу на Угорщину.

Посол Ракочи заявив, що австрійська стратеґія і диплльоматія поповнила фатальні блуди.

---o---

ГІНДЕНБУРҐ МАВ БУТИ ІМЕНОВАНИЙ ШЕФОМ ГОЛОВНОГО НІМЕЦЬКОГО ШТАБУ.

КОПЕНГАҐЕН, 30. серпня. — **Вісти з Берліна доносять, що німецький цісар іменував Гінденбурґа шефом головного німецького штабу на місце Фалькенгайна.**

(Отся вість не є покищо урядово потверджена).

---o---

15 держав у сьвітовій війнї.

I.	II.
1. Англія	1. Німеччина
2. Франція	2. Австро-Угорщина
3. Росія	3. Туреччина
4. Італія	4. Болгарія
5. Японія	
6. Бельгія	
7. Румунія	
8. Сербія	
9. Чорногора	
10. Сан Маріно	
11. Португалія	

Невтральність задержали ще отсї держави:

В Европі: **Швайцарія, Швеція, Норвегія, Данія, Еспанія, Голяндія і Греція.**

В Азії: **Хіни і Персія.**

В Африці: **Абісинія.**

В Америці: **всі держави крім Канади.**

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

З біжучої хвилі.

Польська часопись „Народовец", яка виходить у Клівленд, О., пише в 34. числі (з 24. серпня б. р.) таке:

Утікачі з Буковини, які сими днями прибули до Львова, оповідають страшні річи про російський наїзд. Москалі нищили по варварськи всьо збіже, забирали худобу і господарські знаряди, палили доми і знущали ся над безборонним населенем.

Ось вам, любителі царського кнута, ще один доказ прихильности „руского воинства" до мешканців „Прикарпатської Руси". За часів татарських наїздів на українські землі утворив наш нарід відому пословицю: „Куди Татарин перейде, там уже трава не поросте". Замініть слово „Татарин" словом „Москаль", а будете мати нову приповідку: з однаковим, як і за татарських нападів, дійством, але з иншим діячем — „визволителем Славян з німецької неволі".

Читаємо в 34. числі клівлендського „Народовца":

Славянське братерство Москалів. Друкована у французькій мові часопись „Л'Юкраін" стверджує в своїм останнім числі на підставі віродостойних даних, що російський уряд веде серед збігців і інтернованих в Росії Українців осоружну москвофільську аґітацію. Українську молодіж приневолюєть ся силою до науки в російських школах, сотки Українців перетягаєть ся на сторону церкви православної, тисячі Українців гинуть марно в глибині азійських ґуберній... Нотуючи повисше, мусимо зазначити, що, як доносять краєві ґазети, не инакше поводить ся російське правительство з масою польських виходців, котрих брутально з власної землі, з власних хат пігнали правом пястука на голод, на нужду, на затрату в глибину азійської Росії.

Польський „Народовец" назвав свою повисшу нотатку „Славянське братерство Москалів"; ми подібні нотатки називаємо звичайно: „Росія в ролі визволительки Славян". Чи сяк чи так — на одно вийде... Урядова Росія дуже любить усіх Славян, але тільки тоді, коли їх треба запрягти до російського державного воза. Полякам о стільки ліпше в Росії, що там з ними до певної міри числять ся, але Українці — що вони там значать? Се-ж, після гадки російських чорносотенців, „німецька інтриґа", „мазепинці", „сепаратисти", „зрадники найліпшої для них Росії"... Такі люди добрі лише на гарматне мясо, на шибениці, на каторгу... Для них нема ніякої пощади, бо вони... невдячні!

Швайцарські кореспонденти заповідають близкий конець Австрії.

Один із них, Рен Аркос, доносить, що в Австрії покликано до війска всіх мущин до 55 року житя, не виключаючи навіть тих, що мають лише одну руку...

Нема то як швайцарські кореспонденти.

Другий швайцарський кореспондент, французький полковник Секретан, пише таке: „Коли би польський король, Ян Собєскі, який колись оборонив Відень від Турків, глянув тепер з неба і побачив Турків разом з Німцями, дуже здивував би ся".

Французький полковник забув однак згадати, що сказав би Наполеон, коли би тепер побачив Москалів в Парижи...

УЧАСТЬ РУМУНІЇ У ВІЙНІ.

Дня 27. серпня с. р. Румунія виповіла Австро-Угорщині війну. Румунія — се 15-та з ряду держава, яка кинула ся у вир сьвітової війни. Міркованя румунського правительства і провідників політичних партій казали Румунії станути у ряди противників Німеччини і Австро-Угорщини.

Від самого початку европейської війни ніхто не сумнівав ся, що Румунія візьме участь у сьвітовій війні. Лише непевним було, по котрій стороні вона стане і коли. Через два роки румунське правительство вело торги то з одною то з другою стороною. **Румунія станула по тій стороні, котра дала їй більшу запоруку на здійснене її національних ідеалів, то є злуки всіх румунських земель в одну румунську державу.**

* * *

Нинішна румунська держава числить заледви 6,800.000 населеня. Прочі румунські землі входять у склад будьто Австро-Угорщини будьто Росії. В Австро-Угорщині Румуни замешкують Семигород (в числі поверх 4 міліонів) і полудново-східну Буковину (в числі около ½ міліона). В Росії Румуни заселюють Бесарабію (в числі около 2 міліонів). Так майже половина румунських земель і румунського населеня належить нині до чужих держав.

Румунія могла осягнути значні територіяльні користи навіть тоді, коли би була заховала надальше безсторонність. Однак ті користи були би далекі від здійсненя національного ідеалу цілого румунського народа. За саму невтральність Австро-Угорщина обіцювала Румунії лише румунську частину Буковини і евентуально Бесарабію, коли би їй у дальшій війні з Росією пощастило ся. На відступлене Семигорода, найбільшої і найбогатшої румунської провінції, Угорщина ніколи не згодилаб ся.

Також і Росія зразу не богато обіцювала Румунії. Вона зробила Румунії надію на відступлене їй лише тих румунських земель, які удасть ся їй завоювати від Австрії.

Тому Румунія не спішила ся з війною і дожидала тої хвилі, коли вартість її помочи значно зросте і вона за свою поміч буде могла як найбільше осягнути. Отся хвиля якраз тепер надійшла. Здержанє офензиви російських війск у Галичині і на Буковині, з другої знова сторони наступ Болгарів на Солунь — отсе були причини, що Росія і її союзники постановили за всяку ціну позискати для себе Румунію.

Про се сьвідчать півурядові донесеня, які говорять про услівя, під котрими Румунія згодила ся взяти участь у війні. Важнійші услівя є отсї: **Росія зобовязуєть ся відступити Румунії Бесарабію і румунську Буковину (враз з Чернівцями). Росія зобовязуєть ся дати Румунії оружну поміч до занятя Семигорода. Росія зобовязуєть ся доставити румунській армії гармат, оружа, амуниції і прочих воєнних матеріялів.** Покуса була завелика, щоби Румунія їй не піддала ся. Від Австро-Угорщини таких користий Румунія не могла ніколи надіяти ся, а головно з причини рішучого становища Мадярів проти Румунії.

* * *

О скільки поміч Румунії буде мати рішаючий вплив на загальний вислід сьвітової війни, нині ще годі предвидіти. Тут треба взяти під розвагу дві головні сторони: **військову й економічну.**

Силу румунської армії оцінюють на 500.000 до 600.000 людий. Обі воюючі сторони представляють вартість румунської армії в зовсім противнім сьвітлі. Дійсну вартість румунської армії викаже доперва недалека будучність. Однак не число війск відграє тут головну ролю. **Богато важнійшою справою є велика зміна у воєннім положеню.** Через виступлене Румунії до війни східний боєвий фронт продовжить ся від Балтійського моря аж до Дунаю. Границя, яку творить Румунія з Австро-Угорщиною, занятою Сербією і Болгарією, виносить около 1.500 кільометрів, то значить, що довжина східного боєвого фронту майже подвоїть ся. Румунські і російські війска будуть мати спромогу заатакувати впрост не лише Угорщину, але також і Болгарію. Німеччина і її союзники будуть приневолені кинути нову міліонову армію на новий боєвий фронт.

Також і під зглядом економічним виступлене Румунії буде мати великий відємний вплив на осередні держави. Румунія є краєм на скрізь хліборобським. Румунія доставляла Німеччині й Австрії від початку війни аж до останних часів велику скількість муки, збіжа і мяса. Осередні держави, стративши отсе жерело споживних артикулів, будуть тепер обмежені майже виключно до своєї власної продукції.

* * *

Війна з Румунією є безперечно під кождим зглядом тяжким ударом для осередних держав і її союзників. З другої знова сторони годі припускати, щоби Німеччина й Австрія, передвиджуючи наслідки, які може потягнути зі собою війна з Румунією, отсю справу собі зовсім легковажили. Тому треба припускати, що осередні держави добре обчислили свої сили, чи вони будуть у змозі ставити чоло проти нового ворога. В противнім случаю, здасть ся, були би старали ся задоволити всї жаданя Румунії, щоби лише не допустити до війни.

* * *

Виповідженє війни Румунією не було для Австрії несподіванкою. На се вказують великі воєнні приготовленя зі сторони Австрії здовж границї Румунії. В тісній звязи з тою справою було також перенесенє турецьких війск на Угорщину. Рівночасно нагромадили великі війска Болгари і Турки здовж полудневої границї Румунії. Природно сильні границї будуть дуже поважною перешкодою у воєнних операціях Румунії. Границю між Румунією й Угорщиною творить пасмо гір, Семигородські Альпи, які є продовженєм Карпат і сягають аж до Дунаю. Границю між Румунією й Болгарією творить у більшій части ріка Дунай.

ЗАПОВІДЖЕНЄ ЗАГАЛЬНОГО СТРАЙКУ НА ВСІХ АМЕРИКАНСЬКИХ ЗЕЛІЗНИЦЯХ.

Переговори між делеґатами орґанізацій зелізничих робітників а заступниками зелізничих компаній розбили ся. Президент Вілсон, який взяв на себе ролю посередника, не осягнув також жадного успіху.

Головний комітет зелізничих робітників розіслав до предсідателів всіх орґанізацій повідомленя, що дня 4. вересня (Лейбор Дей), о 7-мій годині рано, розпічнеть ся загальний страйк.

Рівночасно розіслав головний комітет тайні інструкції щодо захованя робітників підчас страйку.

Президент Вілсон, не могучи довести до порозуміня між президентами зелізничих компаній і представителями зелізничих робітників, скликав спільне засіданє конґресу (обох палат) і там дня 29. с. м. (в вівторок) виголосив 21-мінутову промову, в якій взивав конґрес до ухваленя відповідного закона в дотичній справі. Президент пропонує ухвалити отсих 6 точок:

1. Побільшенє Міжстейтової Промислової Комісії і зреорґанізованє її адміністраційної власти.

2. Заведенє 8-годинного дня праці для всіх тих робітників, котрі працюють при міжстейтових зелізницях.

3. Вибір конґресового комітету, який має слідити результати із запровадженя 8-годинного дня праці.

4. Спеціяльна інструкція конґресу Міжстейтовій Промисловій Комісії, котра має розважити, чи з приводу заведеня 8-годинного дня праці зелізниці можуть піднести тарифу належности за перевіз ріжних товарів, і скільки ся підвишка мала би виносити.

5. Доповненє до істнуючих законів посередництва, зєднаня і мирового суду, щоби були недозволені ніякі страйки або льокавти, доки дотичних спірних справ не розслідить ся в повній основі публично.

6. Уділенє президентови власти, аби на случай військової конечности він мав право забрати (сконфіскувати) до відповідного ужитку такі части зелізниць, які будуть потрібні для військових цілий; і покликувати до військової служби таких зелізничих робітників і адміністраційних урядників, які будуть пожадані в даних обставинах.

Пята точка Вілсонового жаданя викликала між представниками зелізничих робітників велике негодованє. Страйк — се доси найбільше оружє в боротьбі робітників з капіталістами, а пропонований Вілсоном закон відбирає робітникам се оружє.

ВІСТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

„Діло" про іменованє нового віцепрезидента краєвої ради шкільної в Галичині.

Львівське „Діло" (ч. 179, з дня 22. липня 1916) пише осьтаку передовицю:

Іменованє нового віцепрезидента краєвої ради шкільної — в инших часах кілько було-б викликало живих, може пристрастних толків! А нині — не то назначенє д-ра Цоля віцепрезидентом, але навіть уступленє такої політично й національно замітної особи, як д-ра Дембовського, з сього становища не зробило більшого вражіня на галицьких суспільностях. Бо що значить нині, чи п. Цоль, чи Дембовський, чи инший хтось подібний сидіти-ме в Бялій на віцепрезидентурі краєвої ради шкільної, — коли увага найширших мас людности, передівсім східно-галицької і української, полонена подіями воєнними, які (два слова сконфісковано) нависли над нашою країною; прикована цілим безмірним тягаром страшного часу, в котрім житє і здоровлє, людське достоїнство і громадянська честь залежні просто від примхи долї, від доброї або лихої волї невідповідальних і необчислимих припадків і чинників; (кілька дальших стрічок сконфісковано).

Що нині, серед такого страшного часу, конець кінців значить нам, чи віцепрезидентом краєвої ради шкільної буде той чи инший (одно слово сконфісковано) професор, політик, діяч! Таке байдужне становище супроти нового іменованя, а властиво таке понеханє всякого становища психольоґічно зрозуміле, певна річ, на тлї теперішного невеселого істнованя нашого; одначе **з погляду української національної політики** для нього ледви, чи знайшлоб ся коли оправданє. І в свій час, коли — як сього собі всї горячо бажаємо — пройде мимо нас хмара теперішного ворожого наступу на наші поля і хати, і коли взагалї ся війна минеть ся з усіми супровожаючими її національними і політичними невзгодинами, провізоріями і загадками, то зрівноважена українська політична сьвідомість вернеть ся, хочби „екс пост", також до номінації нового віцепрезидента краєвої ради шкільної, оцінить як слід її саму і обставини, серед яких вона доконалась, і виведе з усього того відповідні висновки для свого політичного думаня і діланя.

Яке становище займає український загал, без ніяких виїмків, у питаню (два слова сконфісковано) краєвої ради шкільної і взаґалї в цілім обсягу звязаних з сим просьвітно-культурних питань, про се нині справді не потребуємо говорити — особливо ми, „Діло", котрі від десятків літ працюємо по силам своїм над прояснюванєм і проголошуванєм основних домагань і потреб української національної політики в Австрії. (Кілька дальших стрічок сконфісковано).

Чи українське політичне заступництво мало який голос в іменованю нового віцепрезидента К. Р. Ш., на се не можемо відповісти ні притакуючо, ні заперечуючо. Можемо нині тільки зазначити, що близкий п. д-рови Цолеви краківський „Час", а з ним і решта польської преси, як задачу нового віцепрезидента ц. к. краєвої ради шкільної подає „навязанє до незабутних традицій Комісії едукаційної" і „вихованє поколіня, здібного до укріпленя дальшої долі (останні два слова сконфісковано).

Іменованя в львівській архиепархії.

Заступником управителя деканату брідського іменований о. Никола Демчинський, парох в Ємільні. Місцеві завідательства одержали оо.: Мечислав Скоморовський в Кутищах, дек. нараївського. Лев Бачинський в Козовій, дек. козлівського, Леонтій Юхнович в Хащованю, дек. тухлянського, Григорій Островський в Баличах подорожних, дек. журавенського, др. Кароль Ерми в Ходорові, дек. ходорівського. Теодор Могильницький в Стрілках, дек. бобрецького, Йосиф Мартинович в Соколівці, дек. бобрецького, Петро Глинський в Любіни великім, дек. городецького, Василь Дуда в Ольхівці, дек. перегинського, Володимир Стеблецький в Галичанові, дек. городецького. Михайло Ходань в Кієвци, дек. жидачівського, Антін Онуферко в Махнівцях, дек. поморянського, Теодозій Кудрик в Черчу, дек. рогатинського. Завідательства „екс курендо" одержали оо.: Симеон Гаврилюк в Ракоболтах, дек. буського, Тимотей Ковалюк при нсих. зав. в Кульпаркові, Орест Дурбак в Росохатці, дек. новосельського, Онуфрій Чубатий в Щуровичах, дек. лопатинського, Юліян Рудкевич в Дутківцях, дек. брідського, Герасим Семків в Опрішн, дек. тухлянського, Григорій Островський в Баличах нагірних, дек. журавенського, Омелян Троян в Бишках, дек. поморянського, Василь Лончина в Знесїню, дек. львівського. Системізоване сотрудництво є. і. d. одержав о. Никола Дїдуник в Бродах. Сотрудництва одержали оо.: Петро Патрило при церкві св. Варвари у Відни. Йосиф Іванець при св. Успенській церкві у Львові. — „Діло".

На случай евакуації східної Галичини.

Урядово оголошують: Ц. к. намісництво в Бялій під датою 29. червня 1916 Ч. XI. б) 134.199 надіслало митрополичій консисторії такий рескрипт: „Ц. к. намісництво має честь повідомити, що рівночаснo поручено всїм урядам податковим, що мають осїдок на схід від ріки Сяну, аби на можливий случай евакуації дотичних територий виплатили духовенству, а також вдовам і сиротам по гр.-кат. сьвящениках за квитами остемпльованими зачети на побори, побирані в тімсамім уряді, в висоті двомісячної належитости за потрученєм звичайних зворотів. Та виплата мала би евентуально послїдувати в дни, котрий в данім случаю мало би означити властиве ц. к. староство". — „Діло".

РУХ СЕРЕД УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІЖИ В АМЕРИЦІ.

Здавало ся, що українська молодіж в Америці не дасть знаку свого істнованя і не стане вже ніколи щирими громадянами української суспільности на вільній земли Вашінґтона. Нині однак мусимо отверто сказати, що так воно не є. Українська молодіж зрозуміла, що ставати надальше бездільною і байдужною, значилоб те саме, що стати ся гробом для української ідеї. Щоби не допустити до сего, кинули клич орґанізувати ся в окреме тіло, щоби стати до боротьби з лінивством і байдужностию, а взяти ся до щирої праці в хосен своєї Неньки-України. Закладають в тій цїли карні ґімнастично-січові відділи на взір Січий у старім краю і в порозуміню з Федерацією Українців у Злучених Державах висилають делеґатів з повставших відділів на нараду в тій справі до Ню Йорку.

Перші збори відбули ся дня 24. серпня с. р., на котрі явили ся представники січових відділів зі слідуючих місцевостий: Василь Сербай з Алентавн, Па., Петро Задорецький і Стеф. Абрагамовська з Ню Йорку, Л. Стахурський, Н. Щур і А. Порило з Джерзи Сіти, Н. Дж. і Н. Завойко з Пітсбурґ, Па.

Тов. Василь Сербай дає проєкт, щоби Федерація переняла в свої руки орґанізоване Січий в Америці, котрі би були цілком зависимі від неї. Добр. М. Цеглинський, яко секретар Федерації, не приймає сеї пропозиції, даючи причину, що Федерація, яка не має на се часу, як рівнож досьвіду в такій справі, не може заняти ся сею справою, лише може служити порадами і ріжними підмогами, та обняти контролю над такою орґанізацією. Радить дальше вибрати тимчасовий комітет, котрий би мав на цїли виробити статут, на якім всї відділи могли би опирати ся. Ухвалено зладити підручник до вправ, зібрати адреси істнуючих уже товариств і скликати загальні збори.

До комітету увійшли: Василь Сербай, предс., 203 Tilghman St., Allentown, Pa.; Лука Стахурський, писар; 49 Sussex St., Jersey City, N. J.; Петро Задорецький, орґанізатор і скарбник, 267 E. 10th St. New York, N. Y.; Стефанія Абрагамовська, орґанізаторка, 14 E. 28th St. New York, N. Y.; Андрій Порило і Н. Завойко, яко члени комітету.

Другі збори висше згаданого комітету відбули ся дня 27. серпня с. р. в Ню Йорку. На тих зборах ухвалено віддати справу підручника тов. П. Задорецькому, котрий має в протягу одного місяця представити його до затвердженя. Справу виготовленя статута віддано в руки Л. Стахурського, додаючи йому до помочи п. Задорецького, Н. Завойка і А. Порила.

Ухвалено, щоби теперішна управа мала назву „Тимчасовий Січовий Комітет з рамени Федерації", та щоби зібрала з повставших вже трох відділів малий фонд, котрий би вистарчив до того часу, коли буде виготовлений статут.

Тепер до праці, українська молодіж! Йди за нашим покликом та гуртуй ся в ряди ґімнастично-січових відділів, де набереш фізичної і умової сили, щоби стати отверто до боротьби за вільність України.

По інформації в справі орґанізованя нових відділів просимо звертати ся прямо на висше подані адреси.

Л. Стахурський,
писар Тимчасового Січового Комітету з рамени Федерації.

Гр. Семешко.

З СИБІРСЬКИХ СПОГАДІВ.

10. Хевезріл Хемді Мемед-огли.

Хевезріл Хемді Мемед-огли, Турок, російський підданий, мешканець села Хевзруль, шавшетського участка, артвинського повіту, батумської области.

Одного разу, — се вже було під осінь 1915 року — приходить до мене в Наримі молодий чоловік, так літ на 27, на диво красивий, і просить написати йому скаргу до камаманданта батумської кріпости, щоб увільнив його з заслання. Сим молодим чоловіком був власне Хевезріл Хемді Мемед-огли.

По російськи він не говорив. Правда, я міг би й сам з ним розбалакатись, бо трохи знаю перську мову, а вона є схожа з турецькою, але, сподіваючи ся, що почую від Турка цікаву історію, я покликав на поміч свого товариша, політичного засланця Аршака Хачієва, котрий добре знає турецьку мову, і ми розговорили ся. Турок розказав нам справді дику історію, але такі історії у нас були щоденними. Трафило ся-ж з ним от-що:

До часу арештованя і висилки на Сибір він жив три роки в Батумі, де вкупі з другим Турком, уже турецьким підданим, Мустафою-ефенді Сахмар-огли, арендував лазню. Жив собі Хемді в Батумі тихо, спокійно, заробляв своєю лазнею копійчину, платив ріжні видатки, і справно що місяця платив, як то й скрізь в Росії водить ся, хабарі поліції, з поліційними властями був на дуже добрій стопі, а що тичить ся до участкового пристава, то з ним Хемді попросту приятелював.

І раптом арешт і висилка!

Скільки не ламав Хемді голову над причинами своєї біди, але путнього нічого не придумав. Одинокою причиною — як він думає — міг бути тільки донос. Приватно кажучи, Хемді підозрівав в доносї одного чоловіка, але за певнити, що то дійсно той чоловік його обрехав, не може, боячи ся, щоб не було помилки.

Діло-ж було так: Коли лазню віддавано в аренду з торгу, хотів її заарендувати другий Турок, Сейда Алі Шатір-огли, але Хемді дав більшу ціну і лазня зістала ся за ним. Сейда Алі просив ся потім до Хемді в компанію, але він не приняв його, бо уважав не дуже порядним чоловіком, а натомісць узяв Мустафу-ефенді Сахмар-огли.

Сейда Алі розсердив ся на Хемді, погрозив пімститись, але підходячого случаю не трафлялось. А тут війна розпочала ся, взагалі пішли ріжні строгости, а в Батумі, яко в кріпостному городі, тим більше.

У Сейда Алі був товариш Араб, котрий дуже дружив з жандармами. При тих строгостях, що були в Батумі, досить було слово сказати, щоб чоловіка заслали, яко підозрілого о шпигунство. Можливо, що так було і в справі Хемді; можливо, що по просьбі Сейда Алі його товариш Араб і сказав щонебудь жандармам... Та воно мабуть так і було, бо лазню держить тепер Сейда Алі.

* * *

Скоро після того, як розпочала ся війна між Росією й Туреччиною, спільника Хемді: Мустафу-ефенді Сахмар-огли, яко турецького підданого, заарештували і заслали в город Калугу (під Москвою), самого-ж Хемді оставили спокійно жити в Батумі.

Дня 2. січня 1915 року заходить до Хемді околоточний надзиратель і просить його зайти до пристава. Се ні трохи не здивувало Хемді, бо пристав частенько закликав його, так собі просто на бесіду.

Пійнов. Отже на сей раз приятельпристав зустрів Хемді суворо; не тільки не привитав ся і руки не подав, а навіть і дивити ся на нього не хотів.

Се не мало здивувало Хемді, і він чекав, що буде далі.

— Пашпорт у тебе єсть? — питає пристав.

— Єсть, як же можна без пашпорта? — відповів ще більше здивований Хемді.

Пристав довго розглядав поданий йому пашпорт, а далі сказав надзирателеви:

— Посадіть його під арешт, а ранком нагадаєте мені про нього на рапорті!

Так Хемді і посадили. Просидів ніч, а за що — того йому не сказали. На ранок пристав відіслав Хемді до поліцмайстра, а той відіслав Хемді в тюрму, де той і просидів два місяці з половиною без жадного допиту. За сей час в тюрмі був аж три рази прокурор, котрий стежить за тим, щоби все робило ся по закону. Кождий раз Хемді жалував ся йому, що його держать в тюрмі без допиту і не кажуть, чим він винний, але кождий раз прокурор говорив йому, розводячи руками: — Нічого не можу зробити, не в моїй то власти, подавайте просьбу до команданта кріпости!

Відповідно до поради прокурора подавав Хемді таку просьбу, але відповіди від команданта не мав. Через $2\frac{1}{2}$ місяця із батумської тюрми перевезли Хемді в тюрму тифлїську, в так званий „Метехський Замок", де Хемді просидів теж три місяці, знов таки без допиту, і нарешті післали на Сибір, а за що — того Хемді не сказали.

Коротше сказати: повезли Хемді етапом, але в дорозі йому пощастило, бо, рахуючи перестанки в тюрмах: бакинській, ростовській над Доном, самарській, челябінській та томській, він всю далеку подорож відбув у 32 днях, тоді як другі сю-ж саму дорогу відбували у 5-тьох а то і 7-мох місяцях.

Знаючи, що в етапі дають тільки 10 копійок на день, за котрі жити, як хочеш, Хемді зашив у одежу 110 рублів. В ростовській тюрмі ті гроші в нього витрусили тюремщики і відібрали, а самого його посадили за се на три дні у темний карцер.

— Дуже погано було в карцері, — говорив Хемді—не розбереш коли день, коли ніч і годували погано; давали тільки хліб і воду. Але як вони найшли у мене гроші, того я поняти не можу — дивував ся наївний Турок, перший раз побувавший в тюрмі і на етапі. — Я так добре зашив їх в жилетку (камізольку) і... найшли!

В своїх просьбах до міністра справ внутрішних та до команданта батумської кріпости, післаних 30. падолиста 1915 р., Хемді домагав ся переглянути його справу і увільнити його з заслання, або дозволити йому перебрати ся з холодної Сибіри в якенебудь місто на півдни Росії.

В Сибіри, в суворому кліматі, в тяжких умовинах житя сучасної надзвичайної зсилки Хевезріл Хемді Мемед-огли почував себе занадто погано.

Поселили його в селї Кузьмино, $1\frac{1}{2}$ верств від Нариму.

Чи вийшло що з просьби Хемді, — я не знаю, але до половини марта, не день мого виїзду з Нариму, він ще навіть відповіди не одержав.

ПІД ПИЛЯВЦЯМИ.

(30—31. серпня 1648 р.).

Добре воював батько Богдан.

Поляки не хотіли надати козакам прав, яких вони домагали ся, не хотіли признати їх панами на своїй богатій землї, але противно: переслїдували козаків на кождім кроцї, зменьшували козацький реєстр і тим допекли козакам аж до кости.

А козаки? — Чи на се вони козаками, щоби вороги гуляли по їх буйних степах? Чи на се козак покидав батька, матїр і дівчину, а йшов на Запороже?... Ні! Так бути не може. Козак має бути вільним, наче сокіл. Козак не навчив ся нікому розказувати, але ненавидить цілим серцем козацьким, коли йому поважить ся хтонебудь розказувати.

Було се в зимі 1647 року. Одного ранку на Запорожу вчинив ся гамір. Козаки ще спали, як запорожська патруля донесла, що якийсь чоловік з України просить впустити його на Запороже. Полковник з поспіхом встав і казав прикликати трубача, щоб оповістив прочій старшині про сю вістку. Зібрала ся вся козацька старшина кромі гетьмана, бо якраз в той час на Запорожу не було гетьмана. Патруля повела їх до гостя з України. По довшій розмові старшина веліла впустити його за ворота Січи.

Тим гостем був Богдан Хмельницький. Прийшов він на Запороже поскаржити ся перед козаками, що підстароста Чаплинський відібрав йому хутїр, а його синка смертельно побив. Він ходив зі скаргою до судів, до старости, а навіть до самого короля, але король відповів йому: „Ви люди войовничі, носите шаблі — ідїть і здобувайте собі своє право". Хмельницький, почувши таку відповідь короля, звернув ся прямо на Запороже. З козаками забажав він доходити свого права.

Він знав, що на Україні шаліє страшна буря невдоволеня до польських панів, старостів, короля і взагалї до польського пановання. А все те через кривди, які вирядкували польські пани українським селянам. Тому то й не тяжка була справа піднести повстанє. Одна лише важна річ була, а се: постарати ся о поміч у сусїдних пануючих. Хмельницький удав ся до татарського хана, представив йому ясно цїлу справу і приобіцяв великі дарунки, щоби лише хан дав йому поміч у війнї з Польщею.

Хан наче на сьвіт народив ся, коли учув від Хмельницького про війну з Польщею. Зараз велів вислати перекопського мурзу з військом на поміч Хмельницькому.

Хмельницький вернув вдоволений на Запороже. Скликано раду — віче. Хмельницький представив цїлу справу, а козаки з великої радости окликали його своїм гетьманом. Новий гетьман велїв розіслати тайних людий по всїй Українї, щоб оголосили населеню про повстанє проти Польщі. Люди, почувши про таку вість, сунули, наче вулканїчна лява, на Запороже. Що дня козацькі полки збільшали ся.

Про се довідали ся також і Поляки і з посніхом почали ладити ся до війни з козаками.

Ось і приготовили ся до війни. На чолі Запорожців став Хмельницький, на чолі Поляків — Микола Тотоцкий. Хмельницький побив передні польські сторожі над Жовтими Водами і Поляки пустили ся в утечу. Під Корсунем прийшло до першої головнійшої битви, де Хмельницький розбив легіони польські, а Миколу Потоцкого і полевого гетьмана Калиновского забрав і віддав Татарам в ясир. Під Білою Церквою стрінули ся Запорожці з новими польськими легіонами, але і там Хмельницькому пощастило ся. Побачили Поляки, що нема для них ратунку і пустили ся в розтїч.

А тимчасом цїла Україна спалахнула огнем повстаня. З усїх усюдів надпливали селяни і прилучували ся до Хмельницького. Козацькі полки заедно збільшали ся. Навіть 70—80 літні старцї, жінки і малї 12-літні дїти зголошували ся до козацького походу, але Хмельницький не хотів принимати їх у ряди. Се була справжна революція на Українї. Панів і жидів били, мордували — мстили ся за свої кривди! Безперечно, коли порівнати з тою революцією французьку революцію з 1789 р., то українська революція була страшнїйша. І коли би її конець инак був инакше, то нинїшня Европа була би ставила Богдана Хмельницького на першім місцї між оборонцями демократизму.

А Хмельницький рушив дальше походом за Поляками. Поляки не знали, що дїяти, але постановили боротись. Два ворожі табори станули проти себе під Пилявцями.

Ясний, теплий, лїтний день. В козацькім таборі гомонить наче в улию. Дехто чистить рушницю, щоб добре стріляла і цїляла в клятого ворога, там гурток козаків розсїв ся обідати, а ще дальше кількох козаків годують і напувають своїх товаришів — коний воронних. В шатрі засів Хмельницький з козацькою старшиною, радять над важними справами і укладають план битви, що леда хвиля розгорить ся.

Нараз Хмельницький задумав ся. Боров ся з думками. Не знав, що почати. Чи вислати парляментарів на переговори з Поляками, чи вдарити нагло на польський табор?... Хвилю сидїв у задумі, а відтак встав і дав полковникам, сотникам і атаманам розказ порядкувати ряди. Велїв привести свого сивого коня, а решта старшини мала заняти ся своїми обовязками.

Було вже зполудня. Сонце хилило ся до землї, наче бажало спочати по цїлоденнім трудї. В повітрю кракали гайворони, ждучи на свій жир. Десь-там почали вити вовки. В таборах почали ржати конї, наче прочуваючи, що ось-ось, за хвилинку розіграєть ся страшна, кровава трагедія.

Одні козаки були веселі, хоч вони найкрасше знали, що з ними може статись, але знали також, що йдуть боронити ся за сьвяті права, йдуть боронити свою землю і волю. Хто глянув на них, сей знав, що вони йдуть на певну погибу. Якісь такі веселі, горючі житєм, в очах палала любов до тої справи, за яку йшли воювати. Облича палахкотїли кровю і здавало ся, що туй-туй та кров бризне на свого противника, залє йому очи, пропне тїло і затроїть його грішне серце. Вони йшли бити ся за сьвяту справу — за нарід.

Хмельницький махнув булавою. Дав знак, що хвиля зближаєть ся. Старшина почала виводити козацькі полки. Рушили. Наче темний дубовий ліс, так козаки вкрили кругом поле.

Виходять і польські війска. Кождий вояк стурбований. Працюють ся зі знакомими. Ряди наче ті ряди, а підрубані дерева, котрі буйний вітер до долу нагинає. Йдуть, здаєть ся, невні своєї загади...

Нараз серця всїх пронив голос трубки. Се козацький трубач на приказ гетьмана Хмельницького дав знак, що надійшла очікувана хвиля розправи. Рванули ся до бою. Впали перші стріли, за ними другі і треті. Хмельницький на чолї. — „За мною, за мною!" Чути бряжкіт шабель. Конї вже не іржуть, а ревуть, наче дикі звірята, коли падуть під косою смерти. Чути зойк конаючих. Нараз закричали: „Урра-а-а!" Польські ряди подали ся. Козаки пруть на Поляків, наче бистра вода дніпрова. Поляки падуть, наче підкошена трава, а трупи стелять ся мов осет під ногами. З польських рядів чути голос старшини: „Видержати! Не подавати ся! Не втїкати!"

На верінку гори показали ся Татари. Поляки почали подавати ся взад. Заднї ряди пустили ся утїкати. Старшина, побачивши, що нїчого не вдїє, і собі пустила ся в розтїч. Побачили се переднї польські ряди і кинули ся рівнож до утечі. Пішї козаки рубали шаблями тих, що не могли втїкати, а кінні пустили ся в погоню за рештою утїкаючих. Заки Татари зближили ся до козацького табору, козаки розбили на прах польські війска.

Татарський вожд лише усьміхнув ся до Хмельницького і стиснув йому руку, на знак щирих желань. А козаки, похоронивши своїх убитих товаришів, затягнули грімку пісню:

Ой пийте, Ляхи, води-калюжі,
Води болотяні;
А що пивали на Україні
Вина та меди ситнії...
Ой, чи бач, Ляше, що наш Хмельницький
На Жовтім піску підбив ся?
Від нас, козаки, від нас, юнаки,
Ні один Ляшок не вкрив ся.
Ой, чи бач, Ляше, що по Случ наше
По Костяную могилу;
Як не схотіли, забунтували,
Та й утеряли Вкраїну...
Гей! Ну, козаки, Гей! та у скоки,
Та заберімо ся в боки;
Загнали Ляшків геть аж за Вислу
Не вернуть ся й за три роки...

НЕ ПОМРЕМО, УКРАЇНЦІ!

—о—

Не помремо, Українцї,
Дальше будем жити,
А Відневи ані Москві
Не будем служити.

Лиш бороти ся будемо
З тими катами —
Вони на нас наложили
Тяжкії кайдани.

То вони нас гноблять, гноблять
Не дають нам жити;
Вони знають нашу кровцю
Здорово пити.

Лиш тоді ми перестанем
З ними воювати,
Як будемо самі паном
Від своєї хати.

А здобудем свою хату,
Як будем єднатись. —
Проч роздори і кирині,
Нам треба брататись!

Ф. Грицик.

МкКіз Ракс, Па., 20. серпня 1916.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Доля „Свободи" в Анґлії.

Один з читачів „Свободи", п. Михайло Біліньский, який тепер є у полоні в Анґлії, прислав до нашої редакції лист такого змісту: „Хвальна Редакціє! Насамперед мушу подякувати за часопись, але дякую з великим жалем. Я її не читаю, бо не хочуть мені видати. Доручують мені лише наголовок. Послідне число, яке я одержав, виглядає так: „Свобода" ч. 60, 18. мая, 1916 р., а більше нема нічого. Чи репту завернули до Хв. Редакції, чи що з нею зробили, — не знаю. Желаю доброго поводженя і богато передплатників для „Свободи". Остаю з поважанем, Михайло Біліньский. — Айл оф Мен (Анґлія), 30. червня 1916 р."

Число жертв параліжу зменьшують ся.

Холодні дні в Ню Йорку причинюють ся до спиненя дїточого параліжу. По двох днях лікарі зауважали велику зміну. Сила параліжу о половину зменьшила ся. Коли би тепер наступили холодні дні на довший протяг часу, тоді параліж удало би ся цілком знищити. Деякі лікарі є тої гадки, що ся недуга виґасне до половини вересня. До минулого вівтірка було в Ню Йорку разом 7.908 случаїв занедужаня, а 1.889 випадків смерти. Число занедужавших у ньюйорськім стейті (окрім Ню Йорку) виносить 1.902. В стейті Ню Джерзи занедужало в вівторок 113 дїтий (з того в Нюарку 43, в Атлентік Сіти 7, Вест Орендж 6, Орендж 5, Джерзи Сіти і Керни по 4 і т. д.). Всїх случаїв у тім стейті було досі 2.591.

Американський кружляк „Мемфіс" розбитий.

Зі Сан Доминґо (остров Гаїті, Західні Індії) доносять, що підчас страшної бурі морські филї занесли кружляк Злучених Держав „Мемфіс", (давнїйше „Тенесі") до берегів острова, де він на скалах розбив ся. „Мемфіс" мав 14.500 тон місточи, а залога складала ся з 990 осіб. Двайцять моряків потонуло у моторовій лодці, а прочих висаджено на берег.

Мирова конференція Злучених Держав з Мексиком.

Мирова конференція делєґатів Злучених Держав і Мексика відбудеть ся в найблизших днях. Секретар Ленсінґ назначив на місце переговорів місто Портсмут, Н. Г. В тім місті відбула ся в вересни 1905 р. мирова конференція Росії з Японією.

Страйк фризієрів.

В цїлій долїшній части Ню Йорку фризієри застрайкували. В пятницю мав вийти на страйк 8.000 фризієрів в Бруклині, а також старають ся викликати на страйк фризієрів з Бронкс і Квінс.

Арештували банкирів.

В місцевости Тиґ, Тексас, арештовано трох братів Ватсонів, властителів банкової фірми, котрих підозривають о злочинний намір убийства стейтового комісаря. Іменно Дж. Патерсон, банковий комісар стейту Тексас, удав ся на ревізію книг в „Фармерс енд Мерчентс Бенк" і коли зайшов на коридор, хтось стрілив до нього з револьвера, в намірі позбавити його житя. Підозріне упало на властителів банку. Раненим комісаром заопікували ся лікарі, а трох Ватсонів поліція забрала до вязниці.

Крадіж грошевої посилки.

„Лейк Джорджі Нейшенел Бенк" в Гленс Фолс, Н. Й., післав через місцеву почту $30.000, призначених для одного банку в Ню Йорку. Коли почтові інспектори переводили ревізію книг, виказало ся, що ті гроші пропали.

Признав ся до убийства.

До головної поліційної стації в Філядельфії прийшов Е. Фріджер і заявив, що він убив Е. Баленда, котрого трупа поліція віднайшла в парку Фейрмонт. Коли його питали, пощо він убив Баленда, Фріджер заявив, що зробив се в обороні себе і своєї нареченої. Коли він їхав автомобілем, шістьох мущин прискочило до нього і казали йому задержати автомобіль. В тій же хвили один з них кинув Фріджерови фляшкою в голову, а нападений витягнув револьвер і стрілив до них. Суд увільнив його від вини і кари.

Боротьба полїсмана зі щуром.

Один полїсман з Джерзи Сіти побачив, як з каналу на розі двох улиць виліз щур величини звичайного кота. Він замахнув ся палкою, хотячи його ударити, але щур скрив ся під стіну. Коли полїсман зближив ся знова до щура і хотів його вдарити, щур скочив на нього і був би може поранив, але полїсман ударив його палкою і розбив йому голову.

Чоловік зі сокирою кидасть ся на полїсмана.

Жінка I. Сотляс з Авоки, Па., повідомила поліцію, що її муж побиває її і його треба приарештувати. Коли шеф поліції Фаррер прибув до дому Сотляса, застав замкнені двері, а Сотляс стояв при вікні. Полїсман стукав довго до дверий дому, а коли ніхто не виходив, він виломав двері. В тій хвили на нього кинув ся Сотляс зі сокирою в руках. Фаррер стрілив з револьвера і поконав свого противника. Раненого відвезено до шпиталю. Суд не назначив жадної кари для шефа поліції.

Злодій викрав гроші з криміналу.

До повітового криміналу в Меріон, Інд., загостив злодій і закрав ся до мешканя дозорця. Хоч він находив ся в небезпечнім місці, бо в кримінальнім заведеню, то однак не бояв ся, але викрав скринку з грішми в сумі 463 долярів і втік.

НОВИНКИ.

Тунель з Анґлії до Франції.

На спільній конференції представителів Анґлії і Франції ухвалено, щоби по війні розпочати будову тунелю з Анґлії до Франції. При копаню тунелю працювало би 12.000 робітників. Коли би можна що дня вибити 20 метрів, то тунель був би скінчений аж за 5 лїт.

Що такий підморський тунель був би незвичайно корисний, на се нема жадного переченя. Під пору війни Анґлії і Франції з Німеччиною Анґлія може доставити щоденно 60.000 жовнірів. Жадна ворожа сила не може знищити того тунелю, бо (як його побудують), він буде 50 метрів під дном моря. Тоді вже Німеччина не могла би перевести бльокади берегів Анґлії.

Анґлія конфіскує маєток ірляндських газет.

Весь маєток трох ірляндських ґазет поліція сконфіскувала. Приказ вийшов від воєнного ґенерала, який оскаржив всі три редакції о провину, що містила ся в статї, друкованій в тих ґазетах 19. серпня б. р. Покарані ґазети є: Нубіанер, Керимен і Ліберейтор.

Міста, де ще не знають про війну.

Л. Пель, член париського ґеоґрафічного товариства, заявив оногді, що на земській кулї є около 400 міст, яких мешканці нічого не чували і не знають про нинішну европейську війну. Такі міста находять ся по більшій части в Гренляндії, на Сибірі, в північній Алясці і на островах Атлянтійського та Великого океану.

Грецький король занедужав.

Телєґрами з Атен доносять, що грецький король Константин знова занедужав і мусить віддати ся лікарській операції. Король перебув уже недавно одну операцію, але се йому не помогло. Він має зломане ребро в боці.

ІВАН ФРАНКО ЯКО ГРОМАДЯНИН.

(Відчит, виголошений п. Петром Задорецьким на ньюйорськім концерті в честь Івана Франка, що відбув ся в суботу дня 26. серпня 1916 року).

„Сорок лїт я трудив ся, навчав,
Весь заглублений в Тобі,
Щоб з рабів тих зробити народ
По Твоїй уподобі.

„Сорок лїт мов коваль я клепав
Їх серця і сумлїня"...

Сорок лїт він був певний і він
Хоч на слїпо та сьміло!

Тілько бачучи люд у ярмі
Його серце болїло.

„Так, з низин тих мрачних і лячних
Я хотів їх піднести
Там, де сам став, до сьвітлих висот
І свободи і чести".

Все, що мав у житю, він віддав
Для одної ідеї,
І горів і ясніів і страждав
І трудив ся для неї.

Здаеть ся, що не мож красше схарактеризувати коротко діяльність Франка, ніж він сам се сказав, хоч не про себе, а про Мойсея, який сорок лїт провадив Жидів через пустиню.

Коли не стало Франка між живими, коли ми нинькі зібрались так численно віддати поклін його памяти, не від річи було б хоч в части представити собі перед очи, ким був для нас Франко.

Певно — не легка се річ; раз, що Франко один з найбільших мужів між Українцями, а друге, що він щойно помер. Ми заблизко ще тих часів, коли він жив між нами; нам здаеть ся, що він ще живий та ще працює; а живий чоловік все має своїх ворогів і приятелів, тому дуже тяжко безсторонно осуджувати заслуги такого чоловіка.

Щойно коли він умре, коли його близькі й далекі завважають, що його втратили, тоді доперва починають розпамятувати, хто він був для них.

І чим більше мине часу від сеї втрати, тим більше сю втрату відчуває ся.

Мимо сього треба вже й тепер, хоч поверховно і коротко, пригадати ся заслугам Франка для української суспільности.

Іван Франко — найбільший поет і письменник після Шевченка. Але я не думаю судити Франка яко поета, не думаю також судити його яко письменника. Тим займуть ся фахові люди, учені літерати; вони будуть мати матеріял до літературної критики на десятки літ.

Я хочу тепер коротко застановити ся над діяльностию Франка, яку він положив для української суспільности яко громадянин.

Щоби як слід зрозуміти заслуги Франка, треба наперед пригадати ся відносинам, серед яких він жив і працював.

Франко виріс в Галичині і тому його громадянська діяльність обмежувала ся в більшій части на Галичину.

Франко виступає яко суспільний діяч з роком 1870-тим.

Сі часи були дуже невідрадні серед галицької української суспільности. Старші „патріоти", котрі ще памятали початки відродженя галицької України (в 1848 році), перейшли до так званої „сьвятоюрської партії" і чимраз більше склонювали ся на сторону явного москвофільства. Ті москвофіли, стративши віру в силу народа, дивили ся лише на австрійське правительство і уважали кождий крок правительства за добрий. Всяка критика правительства була в їх очах безумством або навіть безбожностию. З другої сторони їм така правительственна льояльність не перешкаджала зовсім покладати свої надії на російського царя, котрий — після їх думки — мав визволити галицьких Русинів з польського ярма.

Другий табор в Галичині був дуже малий числом. Се були так звані українофіли-народовці, які деклямували поезії Шевченка, не розуміючи як слід високих ідей поета.

Сей український табор складав ся з малоосьвічених інтеліґентів, котрі були віддалені від народу, від його житя та інтересів, а переняли ся лише історією і козаколюбством під впливом П. Куліша, який тоді часто заїзджав з Києва до Галичини.

В практичнім народнім житю займали ся тодїшні народовці спорами про народність, про мову і про високу заграничну політику.

В товариських зносинах панувала нещирість, трусливість, брак відваги висловлювати ясно свої думки і загалом якийсь неясний хаос. Не знали навіть шляху, по якім суспільність мала би пійти, щоби українському народови здобути належне йому місце між иншими народами в Австрії.

Що польська шляхта в тім часї, як і все, виснажувала всі свої сили на закріпощенє українського народа, — на се треба все тямити. Треба також памятати, що під впливом творів Шевченка зносини між російськими Українцями і галицькими були досить оживлені. Але з роком 1876-тим, коли російський уряд заборонив українську мову на Україні, російські Українці були приневолені залишити всяку практичну роботу і кинули ся на поле наукової праці. А що в Росії запанувала тоді загальна реакція, то молода російська інтелігенція, а з нею і українська, кинули ся до студіованя соціялістичних теорій, при помочи яких вони надіяли ся відродити Росію.

Під впливом того студіованя одна часть української молодїжи дійшла до того переконаня, що уважала всякий національний рух за злишний.

Коли та молодїж приїздила до Галичини і тут поширювала ся соціялізмом, — народовецька галицька інтелігенція незвичайно тим обурювалась і не хотіла удержувати з нею ніяких зносин, лише хотїла замкнути ся хінським муром від російських Українців і жити сама в собі.

Як бачимо, умовий стан тодїшної галицької інтелігенції був дуже невідрадний, а про якісь масові рухи селянства не було тоді ще мови.

Серед таких невідрадних відносин приїзджає до Галичини на короткий час з Росії (прогнаний російським урядом) професор історії київського університету М. Драгоманів. Він був чоловік великого ума, який відразу побачив тую нинчтожність галицької інтелігенції і остро напятнував її блуди.

Лише мала горстка академічної молодїжи згуртувала ся побіч Драгоманова, між иншими М. Павлик та Ів. Франко. Франка уважають звичайно учеником Драгоманова в сучасних справах, хоч Франко сам собою був чоловіком незвичайного таланту і умів дивити ся критично на всі недомаганя тодїшної української суспільности.

В тодїшних часах уважали (і ще доси уважають) Драгоманова пропагатором соціялізму серед галицької української молодїжи; за такого уважали і Франка.

В дійсности головна пропаганда Драгоманова, яка в тих часах виглядала дуже небезпечною для австрійського правительства, польської шляхти та полохливих українських патріотів, була пропагандою щирости, простоти, постійности і рішучости в поступованю. Тою пропагандою перейняв ся також і Франко і тому він щиро і рішучо клеймив і блуди суспільности і страшні насильства польської шляхти та австрійського правительства.

Для української інтелігенції се була небувала новість. Не маючи сама в собі сили, а не знаючи ширших верств народа, ся інтелігенція була нездара і переполохана. Тому, коли Франка арештували австрійсько-польські власти, українська інтелігенція відцурала ся його.

За його щиру працю йому прийшло ся перенести тяжкі муки, знущаня, переслідуваня від чужих, а ще гірші від своїх. Одним з найтяжших переслідувань Ів. Франка, се було знущанє матеріяльне. Перед ним замкнено двері до українських часописий, не позволено йому належати до українських товариств, гонено його з українського громадянства.

Сі страшні переслідуваня були причиною, що Ів. Франко, аби з голоду не згинути, мусів іти на роботу до чужих. Там він мусів продавати скарби свого мозку, щоби заробити на удержанє себе і родини.

В тих часах деякі поступові польські одиниці почали орґанізувати польське селянство до боротьби з польською шляхтою і се був початок т. зв. „польскої людової партії", котрої органом була газета „Курієр Львовскі". До тих Поляків Франко наймив ся на роботу.

Помимо того, що Франка відцурали ся свої, минали його мов яку проказу, він ані на хвильку не забував на український загал.

Він, працюючи в польській газеті „Курієр Львовскі", мрів про зорганізоване українського селянства також проти польської шляхти, тож мусів годити ся з обставинами, на скільки його ціль годила ся з тими поступовими Поляками, в котрих наймав себе до роботи.

Серед тих невідрадних житєвих обставин Франко невтомимо працював на поли української літератури.

Загалом треба зауважити, що Франко, працюючи яко громадянин, доходив до своєї цїли двома дорогами, а то: письмом і словом.

Писаня Ів. Франка, як поезії так і прозові твори, дуже часто писані на біжучі теми. Їх українська суспільність читала і, хоч поволи, але постійно переймала ся його ідеями і його кличами. Кромі того товариські розмови в тіснім кружку приятелів і знакомих та виголошувані ним промови і відчити — робили своє.

Вкінци прийшов час, коли Франко практично зміг перевести свої мрії в житє.

В році 1889-тім заносило ся на війну між Австрією і Росією. Як і підчас теперішної війни, Австрія була тоді в союзі з Німеччиною і тому була всяка надія, що Росія буде розбита. Польська шляхта почала острити зуби на українські землі, думаючи, що їй удасть ся цілком запанувати над будучим київським королївством, про яке тоді мрів німецький канцлер Бісмарк. Але польська шляхта, боячи ся бунту українських селян, за всяку ціну хотїла приєднати на свою сторону українських політиків. Се була причина, чому звісний намісник Галичини, ґраф Бадені, зручно підійшов українських послів в соймі під проводом Барвінського і за ціну деяких уступок для Українців в Галичині заключено в 1890 році звісну польсько-українську угоду, звану „новою ерою".

Таке заключенє угоди викликало страшне невдоволенє між тою інтелігенцією, що ґуртувала ся довкола Франка. До неї прилучили ся деякі старші народовці і вони разом засновали українську радикальну партію, заснували газету „Народ" і пійшли зі завзятою аґітацією між українські селянські маси. Живе слово молодих інтеліґентних людий наробило чуда. Незрячий ще дотепер нарід збудив ся з просоня, почав живо інтересувати ся національними справами і ставав щораз грізнїйшим для панованя польської шляхти в Галичині.

Хоч до війни між Австрією а Росією не прийшло, то сей час мав досить великий вплив на осьвідомлене народа. Небавом і старші народовці, переконавшись, почали вірити, що лише дорогою осьвідомленя найширших селянських мас український нарід набере сили і значіня.

І коли по якімсь часі приїхав до Львова професор М. Грушевський з Києва, коли відновлено науковий рух через реорганізацію наукового товариства імени Шевченка у Львові, коли під впливом селянського радикального руху українська інтелігенція стала відважнїйшою, — прийшло до зєдиненя всіх народних сил через заложенє національно-демократичної партії в 1900 році, для котрої програму приготовили Франко і Грушевський.

В той спосіб вдало ся Франкови переконати всіх невірних Томів, зєднити до спільної праці всіх сьвідомих Українців і оперти силу народа на осьвідомленю як найширших верств.

Правда, останними роками Франко, знеможений тяжкою недугою, перестав практичну діяльність в суспільности, але тимчасом прийшли сьвіжі сили, його молоді й енерґічні ученики, які обіймили провід в політичних партіях у Галичині.

Літературної праці Франко не лишав ані на хвильку, мимо тяжкої недуги, яка навістила його яких 10 літ перед смертию.

Хоч не діждав ся Франко того, про що найбільше мрів цілий свій вік, а то „волї України", то він положив своє пятно на український нарід і вказав йому шлях, яким він має іти до своєї цїли.

Сам Франко так говорить до українського народа:

„....., як би ти знав,
Чого в серці тім повно!
Як би знав, як люблю я тебе,
Як люблю невимовно!

„Ти мій рід, ти дитина моя,
Ти вся честь моя й слава,
В тобі дух мій, будуще моє
І краса і держава.

„Я-ж весь вік свій, весь труд тобі дав
У незломнім завзятю, —
Пійдеш ти у мандрівку столїть
З мого духа печатю.

Коли Франко вірив у те, що печать його духа спічне на нас, то ми, живучі, будьмо дійсно духовими дітьми того великого чоловіка — Франка; переймім ся його ідеями, його кличами і йдім на мандрівку столїть, до обіцяної землї, до дорогої та самостійної України.

—o—

ВАЖНЕ ДЛЯ РОБІТНИКІВ.

Через Державне Бюро Праці можна одержати роботу в отсих місцевостях:

Айова: 12862. Делавар Кавнті. Потрібно: Одного самотного до фармерської роботи. Знане праці і англійської мови потрібне. Подорож заплатить ся, відтак стягнеть ся. $30 місячно і удержане.

Іллінойс: 12955. МекГенрі Кавнті. Одного самотного до роботи на молочній фармі. Знане праці потрібне. $30 місячно і удержане.

12508. МекГенрі Кавнті. Одного самотного до фармерської роботи. Знане праці і англійської мови потрібне. $25 до $30 місячно і удержане.

11080. Лейк Кавнті. Одного самотного (30 до 35-літного) до фармерської роботи на малій молочній фармі. Знане праці потрібне. $30 місячно і удержане.

12681. МекГенрі Кавнті. Одного жонатого до роботи на молочній фармі. 8 до 10 коров. Знане праці і англійської мови потрібне. Бездітний. $25 до $35 місячно і удержане. Літна платня від 5. серпня до 1. листопада.

Каліфорнія: 12697. Монтерей Кавнті. 2 помивачів. $30 місячно і удержане.

12722. Пломас Кавнті. 20 жонатих або самотних до копалень. $3 денно. Робота на 6 місяців. 8 годин праці.

Канзас: 12795. Дуглес Кавнті. 15 робітників до вироблювання форм. Жонаті або самотні. Подорож заплатить ся з Канзас Сіти. 8 годин праці. 35 цнт. на год.

Меріленд: 12709. Балтімор Кавнті. Одної замужної або самотної женщини до стенографованя і писаня на машині. $8 до $10 тижнево. Звичайні години праці.

12710. Балтімор Кавнті. Одної замужної або самотної женщини до стенографованя і писаня на машині. $6 до $8 тижнево. Звичайні години праці.

12738. Балтімор Кавнті. Одної замужної або самотної женщини до книговодства, а також до стенографованя і писаня на машині. $10 до $12 тижнево. Звичайні години праці.

12774. Балтімор Кавнті. Одної замужної або самотної женщини до стенографованя і писаня на машині. $8 тижнево. Звичайні години праці.

12682. Балтімор Кавнті. Відливачів і машиністів. $2.50 $3.00 і $3.50 денно. Звичайні години праці.

12731. Монтгомері Кавнті. Одного жонатого до фармерської роботи, доєня коров і т. д. 6 коров. Можуть бути і діти. Знане праці потрібне. $25 місячно. Хата, город і молоко.

870/7753. Прінс Джордж Кавнті. Одного жонатого до фармерської роботи. Не робить ріжниці кількоро дітий (щоби тільки не малі). Знане праці потрібне. $40 місячно, частинно умебльована хата, город і опал.

12826. Балтімор Кавнті. Одної самотної женщини до стенографованя і писаня на машині. $10 тижнево. Звичайні години праці.

Міннесота: 12500. Ґудгю Кавнті. Двох жонатих або самотних до фармерської роботи. Знане праці і англійської мови потрібне. Бездітні. 3 до 4 корови. Подорож мусять самі заплатити. $35 місячно і удержане.

12550. Ґрент Кавнті. Одного жонатого або самотного до фармерської роботи. Бездітний. Знане праці і англійської мови потрібне. Подорож мусить сам заплатити. $40 місячно і удержане.

12859. Товнер Кавнті. Двох жонатих або самотних до фармерської роботи. Подорож мусять самі заплатити. $45 місячно і удержане.

870/7127. Брави Кавнті. Одного жонатого або самотного до роботи на фармі зі збіжем і інвентарем. Знане праці і англійської мови потрібне. $40 місячно і удержане.

Мішіген: 12680. Чіппюа Кавнті. 6 робітників (жонатих або самотних) до будови доріг. Подорож заплатить ся. 10 годин праці. $2.50 денно.

876/416. Калгвин Кавнті. 200 жонатих або самотних до роботи на залізничих дорогах. Подорож заплатить ся. 10 годин праці. 20 цнт. на годину.

12998. Беррієн Кавнті. Одної самотної женщини до хатної роботи. $8 тижнево і хата. Подорож заплатить ся.

Мізурі: 12706. Джексон Кавнті. Одного досьвідченого мущини, що знає інтерес капелюховий і потрафить його провадити. Жонатий або самотний. $150 місячно. Звичайні години праці.

Норт Дакота: 12860. Мортон Кавнті. Одного самотного до фармерської роботи. Знане праці і англійської мови потрібне. Подорож мусить сам заплатити. $50 місячно і удержане.

Ню Джерзи: 12910. Гудсон Кавнті. Необмежене число женщин до роботи в силковині. Подорож мусять самі заплатити. 9 годин праці. Можна відтак заробляти $10 до $12 тижнево.

12815. Варрен Кавнті. 100 жонатих або самотних до будови доріг. Подорож заплатить ся, відтак стягнеть ся. 9 годин праці. $2.75 денно.

12592. Гудсон Кавнті. 40 жонатих або самотних до роботи в фабриці інструментів. Знане англійської мови потрібне. $12 до $20 тижнево. 10 годин праці. Подорож мусять самі заплатити.

889/57. Ессекс Кавнті. 50 самотних або жонатих до конструкційної роботи. Знане англійської мови потрібне. 10 годин праці. $2.50 денно.

876/358. Гудсон Кавнті. 2 сильних робітників до латання мяса. Жонаті або самотні. Подорож мусять самі заплатити. $16 тижнево.

876/1304. Варрен Кавнті. 10 робітників і помічників в відливарні. 10 годин праці. Жонаті або самотні. $2.10 до $2.30 денно.

870/6601. Юніон Кавнті. Одного жонатого огородника на приватній 3-акровій посілости. 1 корова. Перевенство має сей, що має дорослу доньку. Подорож заплатить ся. $30 місячно зимою, $40 літом. Умебльована хата, город, опал і молоко. Жена мусить печи хліб і робити масло.

870/1054. Міделсекс Кавнті. Одного жонатого або самотного до фармерської роботи. Бездітний. Знане англійської мови і праці потрібне. 4 корови. Подорож заплатить ся, відтак стягнеть ся. $40 до $50 місячно і удержане. Жена мусить варити і робити хатну роботу.

Ню Йорк: 12628. Ірі Кавнті. Одного жонатого до фармерської роботи. Знане праці і англійської мови потрібне. Подорож мусить сам заплатити. $30 місячно, відтак більше і удержане.

12667. Нассав Кавнті. Одного жонатого до роботи коло хати. Знане англійської мови потрібне. Бездітний. Подорож заплатить ся, відтак стягнеть ся. $65 місячно. Хата, город, опал і молоко. Жена мусить ходити коло курий.

12702. Річмонд Кавнті. 30 жонатих або самотних до роботи коло будови кораблів. Подорож мусять самі заплатити. 8 годин праці. 25 цнт. на годину.

12776. Аллеґені Кавнті. Одного жонатого до фармерської роботи. Знане праці і англійської мови потрібне. Можуть бути діти. Подорож заплатить ся. $35 місячно. Хата, город, опал і молоко.

12746. Ірі Кавнті. 5 жонатих або самотних до роботи в тартаку. Знане англійської мови потрібне. 10 годин праці. 25 цнт. на годину.

12895. Річмонд Кавнті. 25 жонатих або самотних до роботи в цегольні. Подорож заплатить ся, відтак стягнеть ся. $2 до $2.50 денно, робота від штуки.

12997. Ірі Кавнті. 75 жонатих або самотних до роботи шуфлею коло цементу, помічників столярських, закладаня дротів і т. д. 10 годин праці. $2.75 до $3.50 денно.

12923. Ню Йорк Кавнті. Одного кухаря і одного помивача. $40 до $50 місячно і удержане для кухаря, $25 до $30 місячно і удержане для помивача. Подорож заплатить ся. Звичайні години праці.

13508. Вайомінг Кавнті. 25 робітників до відливарні. Подорож заплатить ся з Бофало. 10 годин праці, в суботу 5 годин. 25 цнт. на годину.

Вісконзін: 11291, Рак Кавнті. Одного самотного до роботи на молочній фармі. Знане англійської мови потрібне. $15 до $20 місячно зимою, $30 до $35 літом і удержане. Літна платня від 1. марта до 1. грудня.

В справі осягненя праці належить звертати ся на адресу державного бюра, подаючи число повисше поданої праці.

U. S. LABOR BUREAU,
Room 8, U. S. Barge Office, Battery Park,
New York, N. Y.

СТЕЙПЕЛТОН, С. АЙ., Н. Й.
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 3-го ВЕРЕСНЯ 1916
о годині 2-гій пополудни
— відбудеть ся —
ВЕЛИКЕ ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ
на гали Стейпелтон Лейбор Лайсіюм, 22 Роф стр., Стейпелтон, С. Ай., Н. Й.
На вічу буде реферувати п. М. СІЧИНСЬКИЙ і другі бесідники.
105-6 КОМІТЕТ.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

МІКІСРАКС, ПА. Бр. св. Володимира, від. 91 У. Н. С. повідомляє всіх своїх членів, що слідуючий мітінґ відбуде ся о годині 7-ій вечер, а се з тої причини, що в той час відбуде ся виграка годинника. Просить ся членів, щоби принесли з собою тикети і вирівнали довги за тикети. — За уряд: П. Прешляк, предс.; В. Щпук, кас.; С. Олійник, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Повідомляє ся членів тов. ім. Т. Шевченка, що мітінґ в справі Нар. Дому відбуде ся в суботу, 2-го вересня (септембра) о годині 7-ій вечер в гали при Джосеп, ріг Насав улиць. Просить ся всіх членів прибути, бо є важні справи до полагодженя. Хто хоче вписати ся в члени, нехай прийде на сей мітінґ, де буде принимати ся нових членів. — За уряд Товариства: Д. Братусь, О. Шеремета, А. Андрейчук, П. Кіхта.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. „Укр. Амер. Горожан", 822 Н. Франклін ул., подає до відома всіх своїх членів, що мітінґ сего товариства відбуде ся в першу суботу по першім, то є дня 2-го вересня с. р. о годині 7.30 вечером. Взиває ся всіх членів, щоби прибули, бо є дуже важні справи до полагодженя. — За виділ Товариства: Т. Грицей, предс., М. Рибак, писар, Ів. Боросевич, скарбник. 105-6

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.

Каська Кобельник з Острова, пов. Бібрка, яка до недавна перебувала в Ню Йорку, де працювала в реставранті, зволить зголосити ся по лист від її батька на понизшу адресу: Dmit Tatarewicz, 167 Willard St., Bridgeport, Conn 104-06

Ганка Оринич з Новосілки, п. Балигород, пошукує свого брата **МИХАЙЛА ОРИНИЧ**. Зголошеня слати на адресу: Sam Mamrega, 701 Berg St., Cleveland, O. 3-5

Пошукую своєї сестри **ТАНІ СЕНИШИН**. Через чотири роки перебувала в Бріджпорт, Конн., відтак виїхала і не дає о собі знати. Голоситись на адресу: F. Senyszyn, Hotel Lorraine, Bridgeport, Conn. 05

ЮЛІЯ ЧИХ (c/o Белецкі, 113 Іст 3 улиця, Ню Йорк, Н. Й.) пошукує в важній справі **СТЕФАНА КРИВОГО**, що мешкав в Ню Йорку під ч. 538 Іст 14 улиця. 105-07

НА ПРОДАЖ ФОНОҐРАФ з богато гарними рекордами в дуже добрім стані. Коштував $45.00 а властителька продасть його за $15.00. Голоситись до: Mrs. Petrak, Room 1, 98 East 7th St., New York, N. Y. 95-07

ПОТРІБНО РОБІТНИКІВ ДО ФАБРИКИ МОСЯЖУ І МІДИ. $10.60 тижнево, харч і мешкане в готели. Нема страйку, стала робота. Не треба гроший на їду ані инші оплати. — **FRANK'S AGENCY, 295 Bowery, New York, N. Y.** 104-06

ПОТРІБНО СИЛЬНИХ РОБІТНИКІВ, не перевисшаючи 35 літ житя, до науки відливаня „радіейторів" в одній з пенсильванійських фабрик. $2.50 денно підчас науки. По двох тижнях можна заробити $3.00 до $3.50 денно на акорд. Мешкане з харчом можна тут дістати у Славян, Мадярів або Німців. Нема страйкових непорозумінь ані воєнних замовлень. Добра нагода для вивченя сего фаху і добра платня підчас науки. Листи адресувати: **UNITED STATES RADIATOR CORPORATION, West Newton, Pa.** 101—

Др. ІВАН СМІТ
ЛІКАР УКРАЇНЕЦЬ, СПЕЦІЯЛІСТ ОПЕРАТОР.
ДОКОНУЄ НАЙТЯЖШІ ОПЕРАЦІЇ МУЩИН, ЖЕНЩИН І ДІТИЙ, СПЕЦІЯЛЬНО ПРОПУКЛИНУ (Т. Є. КИЛУ), ЛІЧИТЬ З ПЕВНИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, НЕДУГИ ЖОЛУДКОВІ, СЛІПУ КИШКУ, ГЕМОРОЇДИ, ГРУБІ ЖИЛИ, НІС, ГОРЛО, УШИ І ВСІ СЕКРЕТНІ НЕДУГИ МУЩИН І ЖЕНЩИН. ЄСЛИ ХТО НЕ МОЖЕ ПРИЙТИ ДО МЕНЕ, ТО НАПИШІТЬ ЛИСТ І ОПИШІТЬ ВСЮ ВАШУ НЕДУГУ. ЗАЛУЧІТЬ МАРКУ НА ВІДПОВІДЬ.
Dr. JOHN SMITH. Jr.,
327 E. 17 Street, New York, N. Y.
Години урядові: 12—2 попол. і від 6—8 вечер, а в неділі і сьвята від 10-ої рано до 2-ої пополудни.
Телефон: Stuyvesant 4493. 86—

ЛЮДИ — приходіть по роботу в фабриках, фармах, ресторанах, готелях, зелізницях, цегольнях, дорогах, стайнях і т. и. Приведіть своїх приятелів. — Schwartz's Agency, 38 Montgomery St., Jersey City, N. J.

РУСЬКИЙ БАЗАР
МАЄ НА СКЛАДІ ВЕЛИКИЙ ВИБІР **ВЗОРІВ ДО ВИШИВАНЯ**
Книжка № 2-ий коштує 75 цнт.; № 3-ий 40 цнт.; № 5-ий 50 цнт.; № 8-ий 35 цнт.
Виробляємо також ґердани з кораликів до годинників з гербом України, ціна одного ґердана з меньших кораликів $2.50. Січовий з золотим гачком $3.00. Маємо до продажи коралики у всяких кольорах, ціна 25 цнт. за один бонч. Адресуйте: 14ч—
RUSKIJ BAZAR, 168 E. 4th Street, New York, N. Y.

ДОЩ ЧИ ПОГОДА!

Кождий робітник чи не робітник потребує охоронити себе від дощу. Трафляєть ся, що люди працюють під голим небом і нараз починає падати дощ; не маючи де схоронити ся, змокне до рубчика. Чи се не є правда? Тепер вийшли найновійшого стилю „Рейнковти", які ніколи дощу не перепустять до убраня, хотяй би дощ лив як з коновки. Се є дуже вигідна річ для кождого чи в зимі чи у літі. А також є вигідно вийти денебудь в холодні вечері. Сей „Рейнковт" є дуже гарно викінчений і кождому пасує. Гарно ушитий. Має гарну форму. Ґарантований на 10 літ. Отже радимо вам купити собі такий плащ, а певно заощадите гроша, бо такі „Рейнковти" по других шторах коштують по $10.00 і $15.00 а у нас їх можете через сей місяць дістати за половину тої ціни як другі продають. Ціни у нас є слідуючі: № 1 $5.00, № 2 $6.00, № 5 $7.25. Пришліть нам лише нумер вашого убраня, а ми вам його вишлемо і певно вас вдоволимо. Зашліть лише $1.00 задатку, а решту заплатите по отриманю. Замовленя висилайте на адресу: 105ч—
P. SELLING & CO.,
886 Milwaukee Ave., Chicago, Ill.

ВАЖНЕ ДЛЯ ГРАЮЧИХ АМАТОРСЬКІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ

ПЕРША УКРАЇНСЬКА КОСТЮМЕРІЯ

Посідає великий склад першорядних народних руськоукраїнських і иншого рода добірних костюмів як також потрібні прибори до характеризованя осіб, як: перуки, волоси, бороди, вуси, шминки і т. п. Річи ті виповичаємо по дуже низьких цінах. В нюйорських околицях убираємо і характеризуємо аматорів відповідно до роль граючих на сцені. При замовленях треба присилати спис осіб і потрібних річий. Замовленя треба присилати що найменше 8 днів перед представленем на адресу:
Mrs. E. UHORCHAK, 310 2nd Street, Jersey City, N. J.

ПОЗІР П. П. АГЕНТИ ВІД ПАТЕНТОВАНИХ ЛІКІВ!

Потрібно агентів у всіх місцевостях, де живуть Українці, до розпродуваня добре звісного Еліксіру житя Св. Михаїла. Лік сей є на всі хронічні недуги. Маємо також богато других патентованих ліків, при яких розпродажи ґарантуємо великий заробок. Пишіть сейчас на слідуючу адресу: 93ч—
THE ST. MICHAEL MEDICINE CO.,
400 Hackensack St., Dep. Sv. Carlstadt, N. J.

КОЖДИЙ сьвідомий Українець повинен мати в своїй хаті портрети великих українських мужів як: Т. Шевченка, Ів. Франка, М. Грушевського, М. Павлика, Б. Хмельницького, І. Мазепи і Ів. Котляревського. Величина 16x20 цалів, ціна 50 цнт. за один. Книжки до читаня, молитвенники, кобзарі і всякого рода календарі. Каталоґ висилаємо даром. Пишіть на адресу: 75ч—
RUSKA KNYHARNIA IM. T. SZEWCZENKA
168 E. 4th St., New York, N. Y.

НА ПРОДАЖ ҐРОСЕРНЯ І БУЧЕРНЯ. Добра нагода аби свій чоловік, Українець, купив сей інтерес. Більше як 100 фамілій Поляків, Москалів, Українців є костумерами, а нема другого славянського штору. Хто купить не пожалує, а подякує. Спродаю задля важної приватної причини. Зголошуючим ся о купно подам сю причину листовно. Ціна разом з будинком дуже приступна, $1.800 долярів. Голоситись на адресу: **MARTIN HALAS, Box 437, New Market, N. H.** 03 08

MAIL ORDER HOUSE СКЛАД ПИВА, ГОРІВКИ, ВИНА, ЛІКЕРІВ КРАЄВИХ І ІМПОРТОВАНИХ, НА ВЕСІЛЯ, БАЛІ, ЗАБАВИ. СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА. ВИСИЛКА ДО ВСІХ СТЕЙТІВ. ОБСЛУГА ТОЧНА. ПИШІТЬ ПО ЦІННИКИ. 47—
M. PETROWSKY, Family Liquor Store. 1500 S. 3 d St., St Louis, Mo.

ХТО ЗАРІБКУ ШУКАЄ! Може заробити $25.00 тижнево, розповсюднюючи наші сьвітової слави вироби. Мусить уміти читати і писати по українськи і по польськи. Знаня англійської мови не вимагаєсь: праця тілько 2 години денно. Голосіть ся по інформації, залучаючи на відповідь 2 цт. марку: 94-05
D. WROBLEWSKI & CO.,
196 E. 4th Street, Dept. 50, New York, N. Y.

УКРАЇНСЬКИЙ ЮВІЛЕР, котрий провадить інтерес від кількох літ, має на складі: годинники, перстені, шлюбні обручки і всякі инші срібні, золоті і діяментові річи, котрі можете набути таньше у свого як у других. За готівку і на сплату. В потребі приходіть на адресу:

Ф. В. Матилькевич
400 E. 5th St., New York, N. Y.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! СВІЙ ДО СВОГО! Хто ще не отримав КАТАЛЬОГА № 2, то нехай нині пише за ним. У нім є найновійші книжки просьвітні, наукові, історичні, набожні, театральні і ноти; грамофони, годинники, бритви, машини до писаня і богато иних цікавих річий. Залучіть кілька марок на пересилку великого катальоґа. 46—
UKRAINSKA KNYHARNIA,
951 W. Erie St., Dept. U, Chicago, Ill.

ДАРОМ! ДАРОМ!
Пришліть нам свою адресу а ми вишлемо Вам сейчас ЗОВСІМ ДАРОМ дуже цінну книжочку 104-06
ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ КРАСИ І ЗДОРОВЛЯ,
яка містить важні інформації о способах захованя краси і здоровля все у сьвіжости аж до пізної старости.
Пишіть по сю неоцінену книжочку на адресу:
NADICO CHEMICAL CO.,
133 Second Ave., New York, N. Y.

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!
НОВІСТЬ ЩОЙНО ПОЯВИЛАСЬ. ГОДИННИК І МУЗИКА.

Не видавайте гроший на ріжні музичні інструменти, як ґрамофони, гармонії і инші. По що Вам докладати гроший на інструменти, коли тепер є щось ліпшого і вигіднійшого, як колись було. От, як самі бачите, що се є годинник, який є потрібний в кождій хаті. 1) Він показує години як всі инші годинники. 2) Коли хочете послухати гарної музики, то лиш накрутіть спружину, а годинник сейчас заграє так, як би ціла банда, що кождого з Вас здивує, що се за чудо і диво. Сей годинник виграє ріжні танці і другі веселі арії. З верха має дуже гарну обробу і є дуже міцний через се, що він зроблений з мосяжу і є позолочений так, що завсігди буде мати свою властиву краску. Сей годинник ґарантує компанія на довгі літа, а ціна його лише $8.00. Гроший всіх не висилайте, тілько залучіть враз з замовленем $2.00, а решту заплатите по отриманю годинника. Спішіть ся, бо скоро подорожіють в протягу кількох тижнів.
MUSICAL CLOCK CO., 95ч-
1926 W. Huron St., Dep. I, Chicago, Ill.

ДОКТОР КАРЛО ҐРАФ

СЛАВНИЙ ЛІКАР ЗІ ЛЬВОВА, ГАЛИЧИНА
від 25 літ СПЕЦІЯЛІСТА в Ню Йорку від недуг СЕКРЕТНИХ і СИФІЛІСА у мущин і женщин. ДР. ҐРАФ має СПЕЦІЯЛЬНІ МЕДИЦИНИ З ЕВРОПИ до ЗАПУСКАНЯ від ШКІРУ і ҐВАНРАНТУЄ СКОРЕ виліченє.
ДР. ҐРАФ має також X-RAYS машини. — ПОРАДА БЕЗПЛАТНО.
Години офісові: щодня від 12. в пол. до 7. вечер, з виїмком неділь.
Dr. C. GRAF, 411 West End Avenue, cor. 80th St., NEW YORK, N. Y.
Як їхати до мене: Субвейом (льокал) до стації 79-ої улиці, або елевейтром 6-ої або 9-ої евенї до стації 81-ої улиці, або карою Бродвей і Амстердам евеню до 79-ої улиці. 105-11

ЧИ ВИ МАЄТЕ НОВИЙ ЦІННИК КНИЖОК „СВОБОДИ"?
А може Ваші знакомі потребують?
Ми вишлемо Вам даром.
Пишіть на адресу:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

МОДНІ УБРАНЯ

Чи хочете виглядати добре і вбрати ся добре за менші гроші? То прийдіть і купіть в нашім складі, а заощадите процент дрібничкової продажі. Зайдіть і огляньте також наш спеціяльний департамент одежи, де є велика скількість ріжних убрань і рейнковтів. Ми робимо убраня на замовлене. Наш склад є отворений кождого дня, а в суботу і неділю аж до 10-ої години. 73ч112
Маємо також 500 ярдів сукна зі старокраєвих фарбованих товарів.
S. LEVINE,
469-471 Clinton Ave., N. Rochester, N. Y.

ДО ХОРИХ РУСИНІВ ПО ВСІХ ЗАКУТИНАХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ!

Др. Б. ГОГЕНБЕРҐ,
славний специяліст зі старого краю
поручає всім терпячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.
ЛІЧИТЬ З НАЙЛІПШИМ І НАЙПЕВНІЙШИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, ВСЯКІ НЕДОМАГАНЯ ЖОЛУДКОВІ, НЕДУГУ УТРОБИ, НИРОК, ЗГРУБЛЕНЄ ЖИЛ, ГЕМОРОЇДИ, СТРУКТУРУ АБО ЗВУЖЕНЄ МОЧЕВОГО КАНАЛУ, НЕДУГИ ВЕНЕРИЧНІ, ЯК РІВНОЖ ВСІЛЯКІ НАСЛІДКИ ТАЙНИХ НЕДУГ, НЕДУГИ СКІРНІ, РІЖНІ ЗАТРОЄНЯ КРОВИ І Т. Д. 40—
Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісі або в домі пацієнта, спеціяльно же на пропуклину при помочи специяліста з Відня.
Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.
На відповідь залучіть почт. марку.
Dr. B. HOHENBERG.
304 2nd Ave., (між 17 а 18 ул.)
New York City.
Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

DR. KOLER
638 Penn Ave., Pittsburg, Pa.
ЛІКАР.
(говорить по українськи)

Dr. KOLER є одиноким лікарем в Пітсбурґу, котрий відбув свої студії в Варшаві, має 18 літ досьвіду у лїченю недуг приватних мущин і женщин. Лічить: затроєнє крови, уплави, неміч у мущин, всякі уплави мочового проводу, лишеї, викиди скірні, свербячку, шкрофули, недуги міхура і инші, походячі з нечистоти крови або блудів молодости. Голосіть ся особисто: почтою не лічу.
Години принятя: від 9-ої рано до 8-ої веч. В неділі до 2-ої.

DR. RICHTER'S Pain-Expeller
найуспішнїйший лік проти РЕВМАТИЗМА, БОЛІВ, ПАРАЛІЖА СУСТАВІВ І МЯЗІВ.
Оригінальні пачки мають опаковане як побіч видно.
Не беріть пачок, які не мають нашої торговельної марки якора.
Фляшочки по 25 і 50 центів в аптиках і впрост від фірми.
F. Ad. Richter & Co.,
74-80 Washington St
NEW YORK, N. Y.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН
СПЕЦІЯЛІСТ ВСІХ СЕКРЕТНИХ (ПОЛОВИХ) НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
урядує від 9-ої год. рано до 9-ої вечером.
При лїченю уживає електричних машин X-RAY. 79-
Dr. C. M. KAUFMAN,
111 7th Street, New York, N. Y.

ВЕСЕЛЕ ДЛЯ СТАРИХ І МОЛОДИХ!
„ВЕСЕЛІ ВІРШІ СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО"
Про Мужиків, Козаків, Попів, Ксьондзів, Ляхів, Москалів, Жидів і Циганів.
Книжочка обнимає 209 віршів на 282 сторонах друку.
ЦІНА З ПЕРЕСИЛКОЮ 55 ЦЕНТІВ.
Замовленя і гроші посилайте до:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВинахІд штучного мяса.

Бельгійський хемік Ефронт мав винайти штучне мясо, яке під зглядом доброти не уступає в нічім звичайному, а навіть має бути воно від звичайного більше поживне. Ефронт виробляє його з бровярняних відпадків, а се з мальцу. Штуку фабрикації його довів до того, що легко може наслідувати всілякі його роди, отже телятину, волове або свиняче, що кому до вподоби. Щоби його виробити, мочить ся наперед в воді, опісля прасують ся його і вкладаєть ся в сірковий квас а потім мішаєть ся з вапном. Сю мішанину чистить ся, а коли висохне, мішаєть ся з якимись хемікаліями, які тримає винахідник в тайні — і мясо готове.

Винахідник каже, що його штучне мясо є далеко поживнійше від природного. Щоби об тім переконати ся, зробив досліди зі щурами. Він взяв шість щурів і давав їм яко денну поживу пять грамів штучного мяса і трохи збіжа. Рівночасно держав ще инших шість щурів, одначе тим давав на день дванайцять грамів звичайного мяса і таку саму скількість збіжа як попереднім. По однім тижні показало ся, що щурі, живлені штучним мясом, тримали ся зовсім добре, а ті, що їли звичайне мясо, зовсім висохли. Ефронт назвав свій винахід віяндіном.

Царция, жінка Миколи II.

Положенє царської подруги ніколи не було гідне позавидуваня з того часу, як вона скромну ролю дармштадської княжни проміняла на блискучу ролю цариці в Петрограді. Чи вона старала ся коли в Петрограді здобути собі рішучий, а бодай якийсь замітнійший вплив на царськім дворі, трудно сказати: се певне, що доси голос її рідко мав там значінє. Для втаємничених вона являєсь ся жертвою незичливости великих князів. При своїй свекрусі, при цариці-матери, котра з часом ставала ся більше набожною і все більше „русскою" (по понятях великих князів), а від смерти Александра III. тільки її продумувала над тим, як би удержатись на становищи першої женщини в царстві, невістці тяжко було жити. Француз Уляр в своїй книжці про російську революцію пише, що її гірко прийшло ся відпокутувати за свою духову висшість і думки. Засуджена на бездільність, вона якінця мала стратити заінтересоване для великих, новійших питань супроти тої пропасти, яка ділить її від „полуазійського окруженя". Вона знайшла тепер захист собі в добродійности. Решту часу виповнюють її домашні і церковні справи згідно з бажанем і волею великих князів. З народженем престолонаслідника вага повинна була перехилитись на її користь, але що цариця-мати не хотіла позбути ся впливів з своєї руки, то молодій цариці випало й на дальше помирити ся з своєю долею. В фамілійних нарадах вона з своїм голосом ніколи наперед не висуваєть ся, а на питаня царя дає виминаючі відповіди.

ЛИС МИКИТА
ДУЖЕ ЦІКАВА КНИЖКА, ПИСАНА ВЕРШОМ. — З німецького переробив Іван Франко. — Ціна 40 центів.
Замовленя і гроші посилайте до:
„SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.

КНИГА ТАЙН, яку кождий мущина і женщина перед вінчанєм і по вінчаню повинні перечитати. Ціна 50 центів. Гроші можна пересилати почтовими марками на адресу: 104-08
THE ROYAL COMMERCIAL CO.,
120 Second Avenue, New York, N. Y.

ДОБРА НАГОДА! Кождий з вас повинен посідати отсей чудовий і вельми знаний цілому сьвітови годинник Елджін. Сей годинник є найліпшого систему, який має Ґілт Елджін машинерію і має 17 камінів, коверти є чисто золоті і ґарантовані на довгі літа. Сей годинник є один з найліпших, хід має дуже рівний, так що ніколи не пізнить ся. Має чистий секунд і дуже гарно викінчений. Висилаємо ґаранцію кождому, хто купить у нас сей годинник. Годинники сі продають ся по шторах по $20, а ми продаємо по фабричній ціні, бо лише за $10.50. Зашліть 50 центів в почтових марках яко задаток, а решту доплатите при відбираню годинника. Наколиб кому з вас не подобав ся, зверніть назад, а ми вам звернемо ваші гроші і всі кошта. Спішіть ся з замовленєм, бо ціна піде скоро в гору. Замовленя шліть на адресу: 90ч—

ELGIN WATCH SELLING CO.,
951 W. Erie St., Dep. 6, Chicago, Ill.

ДОМОВИЙ ЛІКАР.

Кождий чоловік працюючий чи не працюючий, хорий чи здоровий, повинен посідати отсю дорогоцінну електричну машину, яка є дорогоцінним скарбом для кождого чоловіка, бо вона лічить всякі недуги і може її уживати кожда доросла особа. Тут подаємо вам коротко які недуги ся машина може лічити. 1) Вона лічить ревматизм в руках, ногах і голові і взагалі в кождій части тіла. 2) При її помочи можете позбути ся ріжної хороби припадкової. 3) Очищує кров в чоловіці, так, що як електризуєте ся, то чуєте себе здоровим і сильним, а як чоловік по тяжкій праці уживе електризованя, то чує себе цілком так, як би нігде тяжко не працював. 4) Вона помагає на біль костий, очищує ріжного рода корости, і взагалі лічить всякі недуги тілесні і внутрішні, так що як будете посідати сю чудову електричну машину, то не потребуєте видавати своїх гроший на докторів ані на лікарства, бо кождий посідаючий сю, так великим скарбом для себе машину, може лічити сам себе а навіть може помочи і другим. В тій машині є готова електрична батерія до ужитку, а всякі поученя посилаємо враз з машиною, так що хто її купить, від першого разу буде знав як має її уживати проти своєї хороби. Ся машина має велику вартість для кождого чоловіка, бо вона є кождому з вас потрібна. Ціна сеї машини є дуже низка, бо лише $5.50. Зашліть 50 центів яко задаток, а решту доплатите при відбираню машини. Єслиб не була добра, або не така як тут описано, то зверніть її назад а ми безпроволочно звернемо ваші гроші і повні кошта. Замовленя шліть на адресу: 99ч—

ELECTRICAL GOODS SUPPLY CO.,
622 Curtis St., Dep. 6, Chicago, Ill.

Др. І. Спіллінґер

Порада і оглядини ДАРОМ.

Застарілі хороби можна вилічити без ужитя затроюючих лікарств при помочи електрики. Рівном в богато случаях, що давнійше вимагали операції, можна вилічити ся о много уснійше тим самим способом, без ужитя ножа. 79—

Маю також машину, за помочию котрої можу бачити нутро людського тіла і пізнати причини хороби, а другою машиною можу впровадити струю електричну до тіла і збити заразливі бактерії, які є причиною всіх недомагань. Та метода лічення є не тільки нешкідливою але і приємною для пацієнта.

Dr. J. SPILLINGER
153 E. 18th St., New York, N. Y.
при стациї елевейтра 3-ої евеню і субвею.

Години офісові: від 9. рано до 12. пол.,ві второк і пятницю від 9. рано до 7 вечер, в неділю від 9 до 11 рано.

ОДИНОКА АВТОМОБІЛЕВА ШКОЛА, ІСТНУЮЧА ВІД 1905 Р., ДЕ УДІЛЯЮТЬ ІНСТРУКЦІЮ У ВАШІЙ РІДНІЙ МОВІ.

Наша довголітна репутация і велике число вдячних листів від наших учеників, дає нам право сказати, що наша школа є одинокою, з якої Ви будете вповні вдоволені. Ми вчимо після найновійшої методи їздити автомобілями всяких моделів, як також вчимо направляти усї части механізму машини. Маємо свій власний гарадж при школі, де можете розпізнатись з рівними машинами. Зголосїть ся особисто і упевніть ся про правдивість наших слів. Наш інструктор має цертифікат зі свого механічного образовання, затверджений властию. — ПОВНИЙ КУРС $15.00. Час науки неограничений. 100—

INTERNATIONAL SCHOOL OF AUTOMOBILES
147 EAST 40th STREET. Dept. 52. NEW YORK CITY

РУСЬКИЙ І ПОЛЬСЬКИЙ АДВОКАТ І НОТАР

з довголітною практикою перепроваджує всілякі справи цивільні та карні з найліпшим вислїдком.

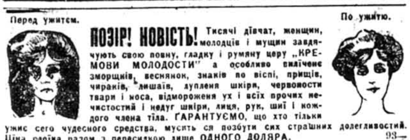
Години урядові: від 9-ої рано до 6-ої вечер

Адреса:

JOSEPH HELLER. 132 Nassau St., Room 516, New York, N. Y.

Для убогих порада безплатна в своїм мешканю від ч. 168 East 89th St., близько 3-ої евені, і стацій від 7-ої до 10-ої вечер. 53—

Перед ужитєм. По ужитю.

ПОЗІР! НОВІСТЬ!

Тисячі дівчат, женщин, молодців і мущин завдячують свою повну, гладку і румяну церу „КРЕМОВИ МОЛОДОСТИ" а особливо вилічене зморщків, веснянок, знаків по віспі, прищів, чиряків, лишаїв, духлення шкіри, червоности твари і носа, відморожен ух і всїх прочих нечистостий і недуг шкіри, лиця, рук, шиї і всякого другого члена тіла. ГАРАНТУЄМО, що хто тільки ужие сего чудесного средства, мусить ся позбути сих страшних долегливостий. Ціна слоїка разом з пересилкою лише ОДНОГО ДОЛЯРА. 93—

D. WROBLEWSKI Co., 196 E. 4th St., Dept. 50, New York, N. Y.

НАЙБІЛЬШИЙ ЗАКЛАД ДЕНТИСТИЧНИЙ НА ВСХІДНІЙ СТОРОНІ МІСТА НЮ ЙОРКУ.

ЗУБИ ПІСЛЯ НАЙНОВІЙШОЇ МЕТОДИ.

Вставляємо нові зуби, які будуть знамените виглядати і послужать Вам як Ваші власні. — Витягаємо зуби рішучо без болю.—Робота ґарантована.—Ціни умірковані.

Dr. A. H. CHAIKIN, Chirurg Dentist,
293 E. 10th Street, cor. Ave. A., New York, N. Y.

Години офісові: щодня від 9. рано до 9. веч.; в нед. від 9. рано до 2. поп.

ELIAS ROSENTHAL

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ В АМЕРИЦІ.

Практикує понад 25 літ в тутешних судах і є добре всім знаний.

302 Broadway, New York, N. Y.
13th Floor 100-

R. J. Glick

АГЕНТ АСЕКУРАЦІЙНИЙ ВІД ОГНЯ.

Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING
SHAMOKIN, PA.

DR. BUKKI'S MEDICAL INSTITUTE

407 East 58th Street, NEW YORK, N. Y.
Межи 1st Ave. і Ave. A.

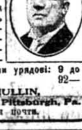
СТАРОКРАЄВИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ ЛІКАР.

Лічить успішно всї жолудкові недуги; легких, нирок і всї другі внутрішні недуги. Лічить пападучу і секретні недуги мущин і женщин. З великим успіхом лічить ревматизм, раци на ногах, лишаї, всї скірні недуги, як також лічить мущин і женщин. Лікар говорить по українськи і сам вирабляє ліки.

Офіс отворений від 9. рано до 8. вечером, як також в неділі. Хто не може приїхати нехай пише до нас. 79—

ЗАГАЛЬНО ЗВІСНИЙ ЧЕРЕЗ 35 ЛІТ ДОКТОР МУЛІН, СПЕЦІАЛІСТ МУЖЕСЬКИХ НЕДУГ.

Без згляду на рід недуги — у мене найдете щиру поміч. Розкажіть лише її пребіг. Вилічу Вас — як Ваша недуга окажесь вилічимою. Ціни низькі — а успішне лічене гарантує моя довголітна практика. Поради безплатні. Години урядові: 9 до 8. В неділї: 10 до 3. 92—

DOCTOR MULLIN,
409 Fourth Ave., Pittsburgh, Pa.
Офіс напроти почти.

НАЙБІЛЬШИЙ ЗАРОБОК!

ПОТРЕБУЄМО АГЕНТІВ

ДО ПРОДАЖИ ФАРМІВ, ЛОТІВ І ДОМІВ В МІСТІ, де купуючий робітник одержить стале працю, а бізнесїста заложить добрий інтерес. Спосібним платимо від 20 до 50 дол. тижнево. Пишіть зараз по інформациї до:

B. - LINCOLN CO.,
309 Broadway Room 210 New York, N. Y.

RHEUMATISM!

СЛАВНИЙ МАГНЕТИЧНИЙ ПЕРСТЕНЬ.

Ви, Ваша жена, брат, сестра і кождий чоловік, повинен носити сей чудотворний магнетичний перстень, позаяк він поможе Вам в ріжних хоробах і долеглостях. Поможе Вам сейчас в болях ревматизму, костий, рваня, кольок, очистить обіг крови, а також поможе на біль голови і всілякі ревматичні хороби. Сей ґарантований перстень є дуже гарний і виглядає, як би з найдучшого золота. Магнетичний перстень приносить велику поміч терплячим людям і заощаджує богато гроший, які видаєте на ліки. Не присилайте гроший, тільки вязаніть кусник паперу, змірайте грубість пальця і зашліть до нас. Наколи Вам сей перстень принесуть, заплатите $4.25, а коли будете його носити через 30 днів, то переконаєтесь о великій вартости сего перстеня. Враз із перстенем, всі видатки. Спішіть ся, бо в коротким часї будемо продавати сей перстень по звичайній ціні, се є $4.00.

UNION NOVELTY CO.,
Dept. 12,
670 N. Carpenter St., Chicago, Ill. 99-08

---

500 ДЕШЕВИХ ФАРМ НА ПРОДАЖ

в стейтах ОГАЙО, ПЕНСИЛЬВЕНІЯ, МІШІҐЕН І ТЕНЕСІ.

ПОСЕРЕД ВЕЛИКИХ МІСТ ЯК КЛІВЛЕНД, ЕРІ, ЙОНҐСТАВН І ТУСБУРҐ. ЗЕМЛЯ НЕЧИЩЕНА ВІД 4 ДОЛЯРИ ЗА АКЕР І ВИСШЕ; ДО 10 ЛІТ СПЛАТИ.

Кошта подорожі купуючим звертаємо. — Пишіть по новий катальоґ до:

R. T. HURDLE LAND COMPANY,
3549 E. 55th Street,
CLEVELAND, O.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ

УЧІТЬ СЯ АКУШЕРІЇ В НАШІЙ ШКОЛІ, АБО У СЕБЕ ДОМА. ПО УКІНЧЕНЮ ВИДАЄМО ДИПЛОМ. Маємо успішне всякі способи учити, женщин днем. Адресуйте:

Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery
129 E. 14th St., Dept. 8. New York, N. Y.
Telephone: Stuyvesant 933.

ЖМІЄЧНИК є одним з найлішних домашних лїків і певним средством проти ревматизма, болїв в хребті, колени і болїв грудей. Є помічне на болї голови, на болї суставів у руках і ніг, на легкий параліж зубів, болї горла і зубів. СЕЙ ЛІК Є ВИРОБУ СЛАВНОГО Д-РА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.

Відносїть ся до генерального агента, залучаючи 2-центову марку на відповідь. 98—132

MIKE FEDIW,
47 Ridge St., Hastings upon Hudson, N.Y.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте ЩО ГРОШІ, ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та пічніть складати свої ощадности в стейтовім банку на розі улиць CARSON і 14-ої. 51ч-

Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші ЦЕРКОВНІ, БРАТСЬКІ, СИРІТСЬКІ і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажане звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсі.

German Savings & Deposit Bank

COR. 14-ot i CARSON STREETS, SOUTH SIDE PITTSBURGH, PA.

И. Е. Рот, през., А. П. Міллер, кас., Ол. Бучая, уряд. башку.

$10 ЗА НАУКУ ШОФЕРСТВА $10

Пощо платити більше? Чому маєте бути невільниками в шапах, коли можете стати своїм, босом і заробляти по $25 тижнево і висше. Наша школа має найлїпше і найбільше заосмотрене в сім обсягу в Америці. Се є одинока школа, в якій учать шоферства і ремонту на всяких новомодних автомобілях, як Chalmer's, Buick, Cadillac, „Hudson Super Six", 1916-1917 модель. Вчимо в українській мові. Також старамось о посади. Харч і мешкане для позамісцевих дешево. Гарантуємо студентам дипломи. Оглядніть нашу школу і самі оцініть.

ARENA AUTO SCHOOL, 228 W. 47th St., NEW YORK, N. Y.

Близько Бродвей. 86—

Безплатні інструкції механізму для шоферських студентів — се доказ користи, які дає наша школа.

Інструктор: п. Аскер.

Чи Ви еще того не знаєте?

що Ви повинні купувати лікери там, ДЕ ВИ МОЖЕТЕ ЗА МАЛІ ГРОШІ ДІСТАТИ ЯК НАЙЛУЧШІ ТОВАРИ. Є тільки одно таке місце в Америці, добре знана гуртова спродажа лікерів БРЕМАН І ОСҐУТ в Пітсбурґу, Па.

Перечитайте уважно слідуючий спис цін:

Наші В.&О. спеціяльні червоні або білі горівки в цінах від	$1.75 до $4.00
Правдива добра Терканія, за гальон	$2.00 до $5.00
Чиста, мочна Сливовиця, за гальон	$2.50 до $5.00
Кімель або Грушняк, за гальон	$2.50, $3.00, $3.50
Коняк, за гальон	$2.50 до $6.00
Добре біле або червоне столове вино, за гальон від	$1.00 в гору.
Солодкий токай, за гальон	$2.50 до $4.00
Чорний рум, за гальон	$2.00 до $4.00
Правдивий плорець (Боровичка), за гальон	$2.50, $3.00, $3.50, $4.00 і $5.00
Алькоголь, за гальон	$3.00 і $4.00

Оплачуємо почту від замовлень 5-долярових і висше на просторі межи Ню Йорком а Шікаґом.

ГРОШІ ВИСИЛАЄТЕ В РЕДЖІСТРОВАНІМ ЛИСТІ І ПОЧТОВИМ МОНІ-ОРДЕРОМ.

КУПУЮЧИ ВІД НАС, ЗАОЩАДИТЕ ГРОШІ, ПОЗАЯК МИ НЕ ЗАТРУДНЮЄМО АҐЕНТІВ.

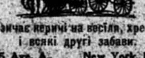
МОЖЕТЕ ПИСАТИ ДО НАС ПО УКРАЇНСЬКИ. 93ч—

BREMAN & OSGOOD,
112 Fullerton St.,
PITTSBURGH, PA.

ЙОСИФ П. ПАЛЬ, український управитель.
РІК ОСНОВАНЯ 1893.

ПЕТРО ЯРЕМА

РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

виповичає коричі на весіля, хрестини, і всякі другі забави.

115 Ave. A., New York, N. Y.
Телефон: Orchard 2568.

Портрет Івана Франка

Щоби прийти з помічю тим товариствам, братствам і організаціям, які хочуть святкувати память Івана Франка концертами чи вечерками, видала „Свобода" портрет Івана Франка. Портрет є друкований на гарнім папери, величини 14х19 цалів, отже надасть ся зовсім до прикраси концертових саль, читалень та інших товариських льокалів. Пожаданим було би, щоби кожда українська родина завісила в своїй хаті портрет Франка, поруч портрету Шевченка, Хмельницького і инших визначних Українців.

Ціна портрету Франка дуже низка, бо виносить

лише 25 центів

і то вже з почтовою пересилкою.

Замовлення висилайте на адресу:

„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

$15 ЛЕКЦІЇ ЇЗДИ АВТОМОБІЛЕМ $15

Чому маєте ходити без праці або мало заробляти, коли можете мати легке і добре платне заняте, все на свіжім воздусі. Ми вчимо Вас на шофера і автомобілевого механіка протягом 3 тижнів в день або вечерами і постараємось для Вас по укінченю курсу о добру роботу. Наша школа є першою і найліпшою в тім краю, в якій учимо після найновійшої методи а не як другі. Властитель сеї школи є інспектором автомобілів, і тому він знає ліпше вчити як другі.

Прийдіть до нас ще нині, розвідаєтесь у своїй мові; офіс отворений до 9-ої вечер. Лайсенс гарантуємо. 41—

Масмо дешеві мешканя для учеників з провінції.

NEW YORK AUTO SCHOOL,
302 E. 14th St., близько 2-ої Ave.,
New York City.

03-14

ЯКЕ ВАШЕ ЗДОРОВЛЄ!

Коли Ви є блїді і хорі на якусь кровну або шкірну недугу, змініть Ваш орґанізм через уживане „Builup" Strength Pills. Ціна $1.00. 04-07

THE FRIESPILL CO.,
36 East 7th St., New York City.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ ДУЖЕ ВЕСЕЛА ОПЕРЕТА В 3-ОХ ДІЯХ

ОХІ НЕ ЛЮБИ ДВОХ!

написав Антон. Ів. Нагорянський.

Ся книжка надає ся зновні для аматорських театральних вистав. До відограня потрібно всего 4 женщини і 8 мущин. — Ціна за прим. 25 цнт., за 12 примірників $2.25.

Замовлення і гроші посилайте до:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДАРОМ! ІНФОРМАЦІЇ ДАЄМО ДАРОМ! ДАРОМ!

ЗАКИ КУПИТЕ ДІМ ... ЗАКИ КУПИТЕ ДІМ

Льоти або фарми в якійнебудь компанії, від спекулянтів, посередників або агентів, котрі перед купном обіцяють золоті гори, а по купні обіцянок не можуть додержати, бо не є в можности; коли не хочете, щоби вас ошукали, але хочете бути задоволені за свій тяжко запрацьований гріш, зголосїть ся впрост о безплатну пораду в справі купна або заміни дому, льоти або фарми до правдивих і ретельних бізнесменів, а одержите правдиву пораду і інформацію даром, та ніколи не пожалуєте. Tel.: 7993 Cortland.

03-14 Офісові години: від 9-ої рано до 2-ої пополудня.

LINT, BUTSCHER & ROSS, Inc., 21 PARK ROW, 13th floor, Room 1330. New York, N. Y.

Зверніть Увагу!

Спеціяльно в сім місяци даємо нагоду кождому в Злучених Державах і Канаді набути грамофон разом з 20-ма піснями, який сьміло може рівнати з 35-доляровою машиною — лише за $17.50.

15-ЛІТНА ГАРАНЦІЯ!

Надішліть $2.50 на задаток а решту заплатите при відборі машини, а відворотною почтою отримаєте чудово-говорячу машину разом з 20 піснями які довільно позволяємо вибрати собі в нашім спис.

Жадайте нашого безплатного ілюстрованого цінника грамофонів і других музичних інструментів. Наш магазин отворений щоденно, не виключаючи неділі і сьвят від 9-ої години рано до 10-ої вечером. 43ч—

GREATER NEW YORK PHONOGRAPH CO.,
310 GRAND STREET, D. 308 NEW YORK, N. Y.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ

на сей новомодний дармовис до годинника. Є се дармовис, якого ви ще не мали і не бачили. Сей дармовис повинен носити кождий чоловік мати, тому, що кождий чоловік, котрий має годинник, носить все якийсь безвартісний дармовис. Але сей не є такий. На сім дармовисї Ви маєте фотографію, або Вашу, або Вашої жени, або Вашої дитини. Тому сей дармовис кождий чоловік повинен мати, без згляду на се, чи женатий чи самотний. Женатий може мати на нім фотографію своєї або котрогонебудь члена своєї родини, а самотний фотографію своєї нареченої або свою власну. Наколи отже хочете нарисати з сей нагоди, то просимо присилати нам свою фотографію разом з задатком, а ми ви найскорше вишлемо вам дармовис, на котрім буде вироблена Ваша фотографія або тої особи, яку Ви нам пришлете і без найменшого ушкодження. Вам назад відошлемо. Ціна сего дорогоцінного дармовису тільки $1.50. Хто хоче — може згори належитість присилати, а як ні то можна присилати 50 цнт. яко задаток, а решту заплатить ся при відбираню Вашого дармовису. Хто купить у нас годинник „Елджін", котрого ціна є $10.50, дістане дармовис даром. Замовляючи годинник мусить присилати такзамо свою фотографію і задаток в сумі $2.00. Маємо на продаж ріжного роду годинники, але гідні сьвіт узнав „Елджін" годинники як найліпші, тому кождому радимо купувати „Елджін".

Таксамо виробляємо ручно мальовані фотографії. Наколи замовите собі у нас фотографію, то ще Ваші правнуки будуть мати на памятку; тому що не випокується як на папери, але на завуччеслім бісї. Вона є так виріблені, що можуть лежати на сонци або в воді і нїщо їх не знищить, а порох можна сьвітло водою змивати. Фотографії виробляємо ось-такої величини: 6х8 цалів, 7½х12 цалів і 9х8 цалів. Сї три роди є округлї, а тільки один вироблений величини 6х8 цалів. Ціна фотографії після величини. Є се тана потрібна річ, що такой ті, що не мають своєї фотографії, можуть у нас замовити, бо маємо на складї готові фотографії знаменитих українських героїв як: Т. Шевченка, Михайла Грушевського, Михайла Павлика, Івана Франка, Богдана Хмельницького, Івана Мазепи і Івана Котляревського. Отже при замовленю просимо подати яку особу хто бажає собі мати. Дармовис може бути або овальний або скрипний. Замовляючи мусить се прописати. Наколи хто хотів би дістати відповідь на свої запитаня, просимо долучати почтову марку на відповідь. Всі замовлення і листи висилайте на адресу:

International Sales Co., 1850 W. Erie Street, CHICAGO, ILL.

ВИНАХОДИ ПРИНОСЯТЬ БОГАТСТВО

Ми, як приняємо до опатентованя винахід, то даємо контракт на весь, в котрім РУЧИМО за осягнене патенту, або звертаємо нашу належитість.

Провіряємо, чи винахід надає ся до опатентованя поваготуємо цілком БЕЗПЛАТНО. Пишіть ще нині по УКРАЇНСЬКИ на показову адресу по всякі поради і пояснення, як і книжочку в УКРАЇНСЬКІЙ мові, конечно потрібну для кождого винахідника, котру висилаємо на жадане кождому ДАРОМ. 96ч05

R. MORGAN ELLIOTT & CO.
патентові адвокати
717 Woodward Bldg. Washington, D. C.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ, А ПРОСЬВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ГРЕНД СТ., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

ROBERT LEWIN & COMPANY,

14 Smithfield Street, Dept. L. Pittsburgh, Pa.

Напроти „Мононгагеля Гавз".

ЗАЛОЖЕНА РОКУ 1872, ПЕРЕД ЗВИШ 43 РОКАМИ.

Стара славна фірма, де кождого добре обслужать. Найлучші якости горівки, вина, лікери, розалія і др., по найнизших цінах. Замовте собі на пробу, а ручимо, що будете вдоволені. Пишіть за цінником. Ми Вам сейчас вишлемо, як тільки його замадаєте.

Тут подаємо деякі ціни товарів найлучшої якости, з яких Ви певно будете вдоволені:

	ЗА ГАЛЬОН
Добра стара червона або біла горівка	$1.50—2.00—2.50—3.00
Арак	2.00—2.50
Добрий старий темний рум	2.00—2.50—3.00
Терпейція	2.50—3.00
Добра расковиця або вишнівка	1.50—2.00—2.50
Боровиця	2.00—2.50
Сильний алькоголь	3.00—3.50—4.00
Угорська сливовиця	2.50—3.00
Добра стара бренді	2.50—3.00
Бренди (з яблок або бросквинь)	2.50—3.00
Добре старе вино	1.50—2.00—2.50
Др. Алтерс гірке вино (старе)	2.50

Памятайте, що ми оплачуємо експрес або фрейт від всїх замовлень на $5.00 або висше. Вишліть гроші на моніордер, в реджістрованім листї або чек. Хочемо, щобисьте тільки раз спробували а ручимо, що будете нашим сталим костумером. Замовлення висилайте на повисше подану адресу.

54ч— ІВАН ГОРНЯК, управитель чужинецького департаменту.

NEW PERFECTION

„ВАРЕНЄ НІКОЛИ МЕНЕ НЕ МУЧИТЬ".

„Моя кухня і вигідна і холодна — не треба носити ні дерева ні вугля — та не треба мучитись при розпалюваню. Я уживаю New Perfection Oil Cook Stove".

Ся нова нафтова кухня, з довгим, синьої краски комином, дає вигоду в 2,000,000 хатах.

Її запалюєсь і гасить ся як і газовий печ, за малим видатком — бо всего 2 центи на варенє страви для 6 осіб.

Її довгий комином викликує відповідний продув і удержує рівну і без чаду полумінь, яку довільно можна уживати при варенію.

Сї нафтові кухні до вареня є в ріжних моделях і розмірах. Вони продають ся від $3.00 і висше у слідуючих купців:

BAYONNE, N. J.	JERSEY CITY, N. J.
J. E. Jones	F. B. Ball
HOBOKEN, N. J.	L. S. Behr
Breckwoldt Bros.	J. Joseph
Frank Cordts	H. E. Lutjen
Furniture Co.	H. Seigel
S. Lubash	J. T. Sack

Глядїть за кухнею з довгим, синьої краски комином.

STANDARD OIL COMPANY
(New Jersey)
NEWARK NEW JERSEY

"IT'S THE LONG BLUE CHIMNEY"